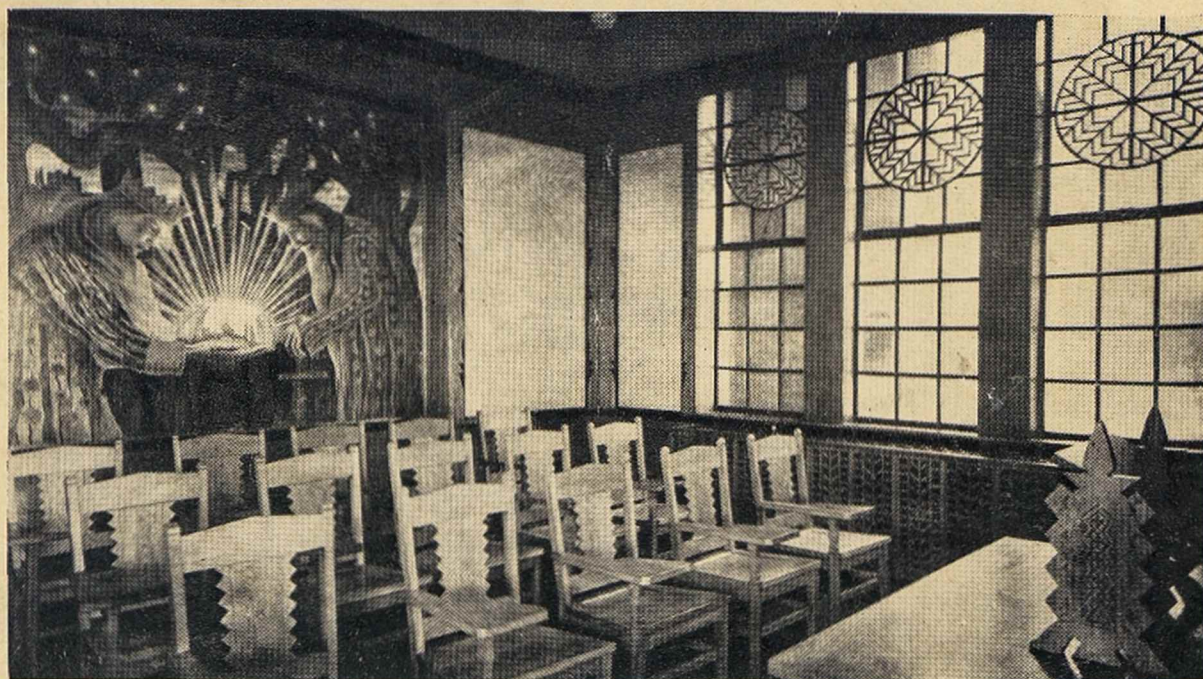

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

Lietuvių kambarys Pittsburgo Universitete

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

(INDEPENDENT LITHUANIA)

Kanados Lietuvių Kultūrinio Gyvenimo Žurnalas

Nr. 6 Montreal, August- rugpiūtis 1942 metų Tomas II

Už Išlaisvinimą Lietuvos! For Liberation of Lithuania!
Už Ištikimybę Kanadai! For Loyalty to Canada!
Už Santarvės Pergalę! For the Victory of the Allies!

Leidžia Kanados
Lietuvių Taryba
Montréalė

Prenumerata metams:	Yearly Subscription Rates:
Kanadoje..... \$1.00	Canada..... \$1.00
Užsieny..... \$1.50	Other Countries..... \$1.50

Redakcijos ir Administracijos

Antrašas:

2588 Bercy Street
Montreal, Quebec,
Canada.

Redaktorius ..... Marija Aukštaitė

Red. Padėjėjas ..... Jonas Yla

T U R I N Y S

psl.

Vincentas Budrikas	Badas Lietuvoje	3
J. Aistis	Tėviškės Žemelė	8
K. J. Prunskis	Pakilkim Sieloje	9
L. Pocius	Kur Garbė Priklauso	12
Jūry Sirena	Lietva Mano	13
S. Batkienė	Liet. Kambarys Pittsburgo Universitete..	14
Iš T. R. R.	Visuomeninė Auka.....	16
Valencija	Priimk.....	18
R. Hozas	Priežastis Nykimo Liet. Šeimų-	19
Marija Aukštaitė	Ką Širdis Audė	20
Genys	Toronto Dienos	24
Omnia Vincit Amor	Kapinių Romanai	26
D z ū k ė	Gimtoji Šalis	33
Maironis	Praeitis	35
Petrutė	Montrealo Krislai	36
Valė Valsiūnienė	Ar Meni	40
O. V-nė	Laisvą Lietuvą prisiminus ...	41
Paulina Baltakytė.....	Jausmas Tėvynei.....	43
Jonas Yla	Mūsų Pastabos	44
Narcizas Augrūnas	Šių Dienų Sūkuriai.....	47
D-kas	Dūžta Širdis Širdy.....	51
.....	Didžių Žmonių Mintys.....	52.

BADAS LIETUVOJE³

Vincentas Budrikas

Lietuva Tėvynė miršta badu!
Sūnau! Prabilk: "Tau pagalbą duodu!"

Badas marina Lietuvą.
Plėgos rykštės plaką ją.
Ir nevidonų kardas persmeigė jos širdį!
Badauja, alpsta, merdi Lietuva...
Badas, visuotinas badas Lietuvoje.

Brangus Sūnau, badaujančios Lietuvos! Ar neduosi jai maisto ir paramos?!

Baisioji skerdynė uždėjo sunkų jūną ant mielos Lietuvos, juodi debesys aptendė jos svięsą. Lietuva apsupta nepermatomais sydrais ir uždangalais. Ir, iš po tų juodų uždangalų, kils likimo skirti kūdikiai - Naujos Lietuvos Didvyriai.

Bet dabar... Ten perdaug juodi debesys... Jie kabo tarytum vulturas tarp žmonių širdžių ir viso to, ką žmonės vadina nauju gimimu.

Jo metmenys pinasi iš žmoniško gyvenimo; jo ataudau iš žmoniškos palaimos.

Abeji skausmu nuvarsoti.

Nuskriaustoji, Lietuva! Tavo giminių giminė išdidi, išminčių kraujas teka tavo gyslomis, ir jų magiškas atspindys, nuskaidrins tavo kaktą.

Jų giesmių giesmė užrašyta tavo širdyje; jų mokslų mokslas įamžintas tavo smegenyse; ir jų dangiška išmintis - spindi jų palikuonyse.

Nes Tu, o Lietuva, esi erudicijos kūdikis!
Tu esi mokslų mokslo mokinys, ir lakiausios išminties mokytojas!

Bet drauge Tu esi, atgimimo kūdikis - Naujų Amžių Įpėdinis.

* * *

Šiandien, vargas Tau Lietuva... Ai, kokia nepalaima! Tavo poezija, tavo menas, tavo filosofija ir ilgų metų istorinė garbė, svetimų trypiama, nebetarnauja tau.

Apvaisinta savo pranašų, išauklėta protinio turto pertekly, ai, Lietuva! Kur tavo šventas paveldėtasis turtas?! Kur tavo ambicija, entuziazmas, kur visa erdvi tavo minties viespatija?

Tavo žydras dangus, tavo išrusentas dirvožemis, tavo balsaminė atmosfera, tavo svajonių dienos ir soporifinės naktys, - ai, visa tai aptemo!

Tavo nuliūdusios minios, tavo namai, tavo aukurai ir visa tavo plačioji valstybė aptemdinta pūstijančios plėgos, apgaubta mirties seseliu.

* * *

Tavo vaikai verkia ir prašo duonos. Jie išsikibę į tavo rūbus ir saukia: duonos, duonos! Maisto! Bet tavo vargas, neištengia numaldyti jų alkio.

Jų meilios, kilnios akutės baisia išalkusios - kankinasi badu; jų idubę, išblyškę skruostai kencia baisų marą.

Išdžiūvęs nuo bado pulkas!

Jie slepiasi virpančioj krūvoj, nepajėgia gyvent nei mirti.

Gyvi maišosi su negyvais...

Nė motinos meilė, nė tėvo pasididžiavimas negali sustabdyti šio fatalio tvano.

Jo didelės nuodingos bangos ritasi į kiekvieną namą, visus užkrečia savo epidemiskomis dulkėmis - jaunos ir senus.

Negailestingos bangos...

Vėnominis vanduo užlieja ir dusina kiekvieną viltį; nuodija džiaugsmą.

Baisios bangos! Jos tyčiojasi iš nepalaimos ir vargo. Jos virina nuodų katilą kiekvieno smegenyse; jos degina ir nuodija žmonių sielas.

* * *

Nepriklausoma Lietuva

Lietuva! Tu apsupta žiaurios nakties tamsų...

Bet mirtis, - ne tavo draugas!

Jos išvaizda žiauri ir melancholiška. Ji melagingai persistato tau, ir bando jaudinti tavo jautriausias sirdies stygas. Bet tik silpnas svyruoja jai žvilgterėjus. Tvirtieji stovi tiesiai tarytum ažuolai, jie nuklupčioja jai prisiartinus.

Tavo didybės sėklos - snūduriuoja tavo protė.

Taigi pakilk, Lietuva! Sujudink valią! Tu virsk gyvą jėgą! Tik neraudok mirusių. Jie pašventino tavo aukurus, jie iškele tavo vertybę.

Tavo ateitis siekia amžių mokslo, įgyja vis daugiau išminties, grendžia naujus įstatymus.

Nors kelias sunkus... Status ir iš visų pusių apstatytas negailestingais slasťais, bet Tu savo išmintingų vaikų pilioriais apsistacius, išvysi ir pasieksi aukščiausios ir amžinos palaimos žiburius.

O, Lietuva! Ten tavo amžini laurai! Tu savo juristų fabulomis sutaisysi naujų įstatymų sostus.

Tavo stipri filosofija kaip granito uolos, išaus Tau rūbus, kuriais apredysi badaujančias minias.

Kilnūs siekimai - niekuomet nedingsta.

Intelektu pergalejimais - nežūsta.

Protinis praeities derlius glūdi dirvono. Ateitis išmoks jį arti ir vartoti. Tradicija saugoja protinių javų miegą. Laiko smelis valo jų aukso grūdus. Nauji protai skaidriai suliepsnos kitų širdyse, besisukantys metai - nutrins nežinios rūdis.

Švietimas išvaikys pajautos dūmus. Erudicija dar kartą užžiebs savo signalinį žiburį Naujoje Lietuvoje!

Ir mokslo žibintas nušvies Naujosios Lietuvos apsi-
niaukusius kraštus. Naujoji Lietuva statys savo piramides ir kurs savo monumentinį sfinksą.

Jos archaiškas gyvenimas pastos jaunas ir tyras; ir kiekvieną tautą atmokės savo duoklę jos garbei.

Montreal, 1942, rugpiūtis-August.

Kada Lietuva pasieks širdies mokslo aukščiausią viršūnę, ir dievinos isminties aukštybę; kada jos karzygiškas narsumas virs kulturingas menas, tuomet Lietuva atsistos skaisti - ir be jokio eklipso.

Tuomet jinai liks - tautų karalienė.

Būsimosios kartos gėivinsis jos okultinio klimato įtaka. Ji pripils ateinantiems simtmečiams savo izdą sidabru ir auksu, porfiru ir zalvariu, puikiais brangakmeniais, grūdais ir vynu, gintariniu aliejum ir nuostabiai iskalinetomis urnomis.

Ji bus turtinga austiniais dirbiniais ir kaurais.

Jos daržai kvėpės puikiomis žolėmis ir saldžiais kvėpylais. Legendiškų cifrų ritinėliai - svyturios jos knygynuose.

* * *

Bet šiandien ji rymo - erškėčiais vainikuota. Eglius užbloškė liūdną sėsėliant jos širdies. Baisus nulėminas! Desolacijos bedugnė kimba prie jos tarši ikapių rūbai. Jos šventovių žiburiai užgesę. Jos giraitės guodžiasi... Dejonės ir asaros liejasi iš jos kálņų.

Ai, Lietuva, baisi tavo lamentacija!

Kur gi gludi tavo kaltė, o Lietuva?

Kaltė yra visų, kurie gyveno kitų gyvasčių vaisiais; kurie gyveno savęs lepinimui ir smaguriavimui.

Kaltė visų, kurie perdėm kiauras, ilgas, pilnai pribrendusias dienas ir sentimentales naktis leido savo talentams ir gabumams eikvotis - gaišti.

Nusikaltimas tų, kurie užė, tinginiavo, kuomet jie turejo dirbti; ir snūduriavo, kai jų gabumai vyto ir nyko.

Budrumas ir narsumas, yra kietasprandis triūso sūnus. Jis niekad netarpsta lepinamas pertekly.

Todėl, kelkis Lietuva iš griuvėsių! Patepk myru savo krauju tekancias zaizdas; vylgyk paguodos aliejum savo galvą. Gerk iš nephentės potencingos taures, - gerk gėivinanti gerį.

Gerk, vienu lenkimu ir sausai kibirkščiuojančią viltį; ir ramink savo širdį, saukdamosi savo intelekto.

Nepriklausoma Lietuva

Jautrios arfos gyvenimo stygos, dar kartą išduos meilės melodijų. Tavo išvargusios akys sypsis. Tavo širdies plasta išnaujo virpės besiklaudydama gyvų gyvenimo stygų, svaiginančių laime melodijų.

Sielgrauža ir liūdėsysis nutols... kuomet naujo gyvenimo stygos suvirpės. Visi nevilties legionai skubiai bėgs į styginius urvus.

Meilė atlygins tau, už likimo ironiją.

* * *

Laikas gailėstingas. Jis uždengia bedugnę, kuri žioviauja tarp tavo senovinio as, ir tavęs.

Jis gesina atminties ugnį. Laikas - tavo geradarys. Jo pastovios kojos, neiškryps iš kelio. Jis ramus ir rimtas. Jis ves tave. Jis girdės tavo vaitones ir jaus tavo agoniją, tačiau laikas nepasiduoda žmogaus sentimentui.

Visi sentimentai, visi judėsiai ir jausmai yra jo; jo visa meilė ir mylėjimai, visi džiaugsmi, visos raptūrinės linksmybės!...

Jo visas gyvenimas... mirtis... Jo visas likimas ir visos palaimos. Sujungtas visų sukurtų gyvių pulsas virpa jo krūtineje, ir stiprina jo nepergalimą valią.

Baisi jo galybė!

Ir kokia milžinišką energija! Jis valdo žmonių nuotaiką kiekviename amžiuje, tačiau pats savęs niekad nesuvaldo.

Remkis jo ranka, o Lietuva!

Jis ves tave per brėkstančių metų reginius į kulturingą gyvenimą. Jo uždavinys vesti tave į prazudytą tėvoniją.

Tavo uždavinys, - skintis sau kelią į senąją garbę ir didybę!

Todėl, neliūsk, o Lietuva! Kėlkis ir ženk į skaidriąją šviesybę! Ženk drąsiai ir džiaugsmingai į savo atgimimo, garbes ir didybės Naują Valstybę!!!

* * *

Montreal, 1942, August-rugpiūtis.

TĒVIŠKĒS ŽEMELĒ

J. Aistis

Īkandin vis seka, lyg šešēlis -
Lyg šešēlis tamsi, slegenti mintis,
Kad užgynē, lyg vartus užkēlē,
I tēvynē grišti nedraugai pikti...

O sugrišti noras nuolatos didēja
Ir tolydžio smelkiasi i mus.
Lyg žolynų kvapą, nuolat neša vējas
Gimtājā zemelē ir tēvų namus.

Tartum juodas varnas nusileist tykotų
Iškapot akelių, tysant paslikam,
Taip ir virš gimtinės mylimųjų plotų
Suka juodos mintys Lietuvos vaikams.

Teka Nemunēlis ašaroms pasriuves
Ir šilai dūsauja aimana gilia,
Tik negali atsidust lietuvis
Anei pasiskųsti krūyina dalia...

* * *

Nepriklausoma Lietuva

PAKILKIM SIELOJE

K. J. Prunskis

Kai žemėje muš užgula dusinantieji rūkai ir debesys, mums norisi kopti į aukstus kalnus, kur saulutė visada sviečia, aukščiau debesų, kur dangaus mėlyne visada taip skaidri.

Mūsų dvasios gyvenime tie kalnai yra didieji žmonės, kuriuos nors mintimi aplankę mes jaučiamės, kad širdis atsigauna ir mummyse pradeda zeruoti naujos energijos kibirkštys.

NE RAUDOTI, O KOVOTI.

Vienu iš tų nepamirštamų mūsų tautos didžiųjų pranašų, yra Maironis, nuo kurio mirties šiamec sueina 10 metų sukaktis. Tas didysis lietuvis ir šiandien, kad ir iš kapų į mus galingiau kalba, kaip kitas gyvasai, kurio širdis mirusi ir kurio smegenys bedarbės kamuojamos.

Šioje nelaisvės naktyje Maironis mus mobilizuoja darbui, ne dejonems:

- Šalin nusiminę dūsavimai skaudūs;
Jie silpnina dvasią paikai.
Ar mums, kaip mergaitei, raudoti nuraudus,
Nors spaudžia nelaimės - vargai?"

Maironis mus vėl kviečia į nenuilstamą kovą dėl savo tėvynės išlaisvinimo:

- Tas nelietuvis, kurs dar bijo
Issizadēt sapnų nakties,
Kurs bėgs nuo triūso, kalavijo,
Kursai didziaiis darbais nesvies."

AUKSAS IR ŽMOGUS.

Maironis savo dainomis žadino į kovą dėl laisvos Lietuvos, kurioje būtų laisvas lietuvis, kur nebūtų alkanų, bedalių, skriaudžiamų žmonių, kur darbo rankų savininkas būtų sau žmogus, o ne išnaudojamas darbo gyvulys. Dėl to Maironis iš širdies dū savo:

Montreal, 1942, August-rugpiūtis.

Nēra teisybēs ant zemes plačios,
 Auksas tik viskū ir gali, ir daro:
 Nēra ant jo nei drausmēs, nei valdžios,
 Vargdieni, žmogū kaip šuni, jis varo."

Maironis girdi bedalių balsą ir apsipynęs poezijos sparnais
 paleidžia jų skundą į pasaulį, kad pažadintų surembejusias sązi-
 nes:

Kas vargdieni, žmogū, beturtį priglaus,
 Kad nulemta rūmams žibėti?
 Kas širdį parodys, varguoli, užjaus,
 Kad nėra už tai kam mokėti?

Bėpigū didžturčiui - jis auksą paskleis,
 Šimtai sieks jo rankos bučiuoti,
 Beduoniai jam lauką eis dirbti būriais,
 O jis pasiliks bekekšuoti!

Kame gi teisybė? Ar žmonės visi
 Nelygūs, ar vargšas, ar penas?
 Kodėl gi vienam šviečia rūmai keli,
 Kitam gi nelopytas šonas?"

Tie mūsų dainiaus žodžiai suskambėjo dar 1896 metais, tai
 gi jis jau seniai pamatė darbo ir vargo žmogaus skundą ir kele
 už jį balsą. Vėliau Maironis su kitais organizavo krikščioniško-
 sios demokratijos sąjudį, kurio tikslas buvo pagelbėti Lietuvos
 liaudžiai, varguomenei. Maironis pritarė, kad zemes reforma bied-
 nuomeneiduočių naujas sodybas. Tą ir pravedė kitas kunigas, dide-
 lis lietuvių liaudies prietelius Mykolas Krupavičius.

* * *

PAKELK TADA ŠIRDI...

Kovodamas, keldamas balsą už nuskriaustuosius, Maironis nepamiršo visiems gyvenimo nastai apsunkintiems duoti galingą rams-tį - tikėjimą. Tasai mūsų religinių giesmių kūrėjas, (kaip "Mari-ją, Marija...") rimavo:

- Kad širdį tau skausmas kaip peiliais suspaus,
Kad žmonės pabėgs ir tavęs neužstos,
Pakelk tada širdį nuo žemės aukščiau,
O bus tau be žodžių kentėti lengviau!

Ei, bėk prie galingos maldos,

Ramiau tau krūtinei vaitos!

Jis drąsiai rodo gaivinančią tikėjimo žvaigždę, nes ir pats nekartą yra patyręs tos palaimos. Pats prisipažįsta kaip jis prieš altorių savo širdį nuraminti nori:

- "Mea culpa" į krūtinę

Nusižėminęs nušuos,

O siela, kaip deimantinė

Spindi ašarų lašuos."

* * *

Kartą ukrainiečiai vienu sukaktuvių proga slaptai aplankė savo dainiaus Ševcenkos kapą ir prie jo kaulų padarė priesaiką isvien kovoti dėl savo šalies išlaisvinimo.

Ir mes mintimi lankome Maironio karstą, paslėptą katedros rūsyje Nemuno ir Neries santakoje (Kaune) ir atnaujiname savo priesaiką - kovoti dėl laisvos Lietuvos, kurioje būtų laisvas, sotus ir sviesus lietuvis.

* * *

Mazoj trobelėj, kurioje gimė
Abraomas Lincolnas, neužauga
joks karalius, bet tai, kas

yra daugiau negu karalius - VY-
RAS.

O. Swett Marden.

Montreal, 1942, August-rugpiūtis.

KUR GARBĖ 12 PRIKLAUSO

L. Pocius

Naturalu, kad nekantrumo ir netikrumo momentais mes imamės kritikos. Todėl nenuostabu, kad Anglija, kuri žiūrėdama į akis kiekvienam karo smūgiui pralaimėjo keletą kovų, susilaukė nemaža kritikos dėl savo klaidų.

Klaidos, kaip ir heroizmas, turi šaknis, kurios tęsiasi toli į praeities istoriją. Heroizmas išgelbėjo pasaulį, bet klaidų našta buvo tų pačių pasišventusių žmonių pakelta.

Gaila tik, kad kai kurie pralaimėjimai buvo užtenkamai dramatiški, kad išsaukus pasaulio dėmesį. Bet asmuo, kuris daro išvadą, kad Britų Imperijos dienos suskaičytos, yra aklas ir pavaišęs.

Mums lengva sau pasisakyti, kad Australija, Kanada ir Amerika pirmininkavo šiame kare – dėjo daugiausia pastangų ir pagamino daugiausia karo reikmenų. Taip pat mes tankiai girdim sakant, kad Amerika nepasitikinti Anglija ir jos karo pastangomis. Ar tai tiesa? Ar yra priežasčių tokiam nepasitikėjimui? Visai ne.

Štai keletas atsakymų:

Nors kampanijos Norvegijoje, Francūzijoje, Graikijoje, Kretės ir Malajų salose pasibaigė tragiškais pralaimėjimais, Anglija šiandien yra nepalyginamai stipresnė, negu ji kuomet buvo.

Anglijos kariuomenės kovojo dešimty kampanijų ir laikė strategines bazines, kaip antai Islandiją, Malta, Gibraltarą, Indiją ir Vidur-Rytuose. Britų karinės jėgos neteko 183,500 karių užmuštais ir sužeistais. Anglijos laivynas, kuris visuomet laiko nemažiau kaip 600 laivų jūrose, paskandino 5,200,000 tonų priešų laivų ir lydėjo 100,000 Jungtinių Tautų laivų, kurių tik pusė nuosimčių buvo prieš nuskandintą. Ore Anglijos oro jėgos laimėjo didžiausias kovas istorijoje.

Anglijos žmonės pasižymėjo ne tik savo drąsumu, bet ir pasišventimu ir išvermingumu. Jie dirbo 56 valandas ir kartais net

Nepriklausoma Lietuva

64 valandas į savaitę, kol pagaliau žmogaus jėgos nebeišturėjo ir tuomet tapas turejo būti sumazintas, bet ne anksčiau kaip kad tauta, kuri pirmiausia buvo visai neapginama, pasidare bulvar-ku visų pasaulio laisvių apgynimui. Anglijos fabriku darbinin- kai 1941 metais pagamino dvigubai daugiau ginklų negu Amerika.

Pagalvojęs apie virš paduotus faktus, net ir abejingiausias kritikas, užmiršęs kaikuriuos nepasisekimus ir nusivylimus pra- eity, su pasididžiavimu įsitikins, kad žmonės su tokia drąsa, istvermingumu ir istikimybė - niekuomet mus neapvils.

* * *

L I E T U V A M A N O

Jūrų Sirena

Lietuva mano, tėvyne mieliausia,
Kodėl gi tau lemta, kad tavo derėtų?
Visi juodasoniai, vadai ziauriausi
Nori, kad juos tavo sąskaita penėtų.

Ak, mano Motina! Kokia ironija pasenus...
Kvailiaropių, stypciūnų, kietai kalnieriųotų klaunų...
Jie už pypkę, cigarą, ar už pilvo siltą peną
Kelia tavo svarų rūbą ant varžytinių, mainų.

Ar tai sąžiniška žmogumi ar tauta prekiauti?
Nerti civilizacijai grandinį ant kaklo!
Ir pririsis kaip sunis numot, ir eit sau lebauti,
Ieškoti ne ausros, bet vis kalėjimo aklo.

Ak, mano Lietuva, Lietuva nekalčiausia!
Imk, mūs širdies rūbą ir vystyk savo kūną!
Mes sustosim už tavo kaip pilys tvirčiausias!
Nulinks ginklai prieš tą, kas mūs sieloje tūno.

Mes išauginom tau meilę plačiažiede,
Mes vis ravedjom placius daržus kultūros!
Uztad tavo derant mums asaros rieda...
Tik tau prabilis ir VIENYBĖ susibūrus.

* * *

Montreal, 1942, August-rugpiūtis.

LIETUVIŲ KAMBARYS

14 PITTSBURGO UNIVERSITETE

S. Batkienė

Vienas iš maloniausių išpūčių buvo atlankius Pittsburgo "Cathedral of Learning" tai yra universitetas, kurs yra pasizymėjęs savo aukštumu, nes jis turi 42 aukštus, tai yra vienintelis "Skyscraper" universitetas pasaulyje.

Šio universiteto speciali Komisija mus priėmė, kalbėjo Pivariūnas, Dr. Baltrusaitienė, Dr. Bowman isteigejas šio milžiniško pastato, kalbėjo ir Mrs. Ruth Crawford, Mitchell.

Mrs. Mitchell apibūdino Lietuvių Kambarį ir priminė kaip tas universitetas yra statytas. Kai Dr. Bowman išteikė planus, tai daugelis jo mintis vadino "Bowmans blunder" tai yra "Bowmano klaidingas užsimojimas", mat jis pradėjo statybą nuo virsaus, nes jo nuomone tada tikrai imsis užbaigti apacią esant viršui gatavam. Na, Bowmano "blunder" - dabar yra realybė, kurioje ir mes lietuviai turime savo Kambarį, kuriame atsispindi mūsų charakteris.

Šis dangoraižis yra taip tvirtai pastatytas, kad joks bombardavimas negalėtų jį sunaikinti. Todėl mūsų nors Kambarėlis yra vienoj iš saugiausių patalpų.

Iš lauko, tai yra iš koridoriaus virš durų, randasi lietuviškas ženklas - Vytis. Durys tvirto azuolo padarytos figūromis, ornamentuotos, kaip senovės klečių. Virš durų viduj, randasi medžio išdroštas papuosalas lyg rūtų sakos. Grindys azuolines; sukalto medinimis vinimis, suolai kuriuose sėdi studentai studijavimui kambario ir papročių, - yra azuoliniai, o mokytojo kėdė yra padirbta iš juodo azuolo, kurs yra išimtas iš Lietuvos upių. Kėdė dengia paduskaite padaryta iš išsiuvinėtos lininės prijuostės. Langai turi idirbtas kristolines saulutes, lubos azuolines su pakrasciais juodojo azuolo. Apie lemputes, išdabinta juodo azuolo išdrožinėtomis saulutėmis. Sienos, yra iš namie austo linno medzegos puosinių; kiekvienos medzegos plotas - sujungtas ruozu juodo ir balto azuolo, ir virš vienos sienos yra įrašyti vardai: Basanavičiaus, Kudirkos, Maironio, Čiurlionies, Daukanto, Duonelaičio, o ant priešingos sienos, - randasi didžiulis Čiurlionies piesinys, kuris yra begalo vaizdingas ir reikšmingas. Ten matosi tamsus miskas pro kurį ziba zvaigzdes, o medžių sakos pil-

Nepriklausoma Lietuva

nos visokių žmogysčių, namelių; ir tas užtemęs miškas reiškia, - užtemimą Lietuvos. Žibanti žvaigždės - viltis. Žmogystos ir vaizdai ant medžių šakų - Lietuvos sapnai.

Ten stovi ir du karaliai, vienas senas o kitas jaunas; senasis karalius duoda jaunajam skaisčiai žibanti namelį, apsuptą medeliais, ir tas namelis - tai kaimas; saugiausias ir brangiausias Lietuvos turtas.

Šio paveikslo ir viso kambario vaizdas, taip buvo malonu stebėti, kad greit nesinorėjo išeiti, o ir ne vieno akių - asaros suvilgė. Ypatingai tada, kai Mrs. Mitchell taip vaizdziai ir jautriai aiškino visą kambario sudėtį ir reikšmę.

Mes visi džiaugėmės, kad savo tarpe turėjome mūsų S.L.A. prezidentą F.J. Bagocių, kuris mūsų visų mintis ir padėką išreiškė universiteto atstovams. Tokią jautrią kalbą pirmą kartą teko išgirsti savo gyvenime. Ir per jo lūpas ir lietuvišką jausmą, mes neabejotinai buvome daug daugiau suprasti, įvertinti, nes p. Bagocius iškelė tikrą lietuvių dvasią.

Po aplankymo ne vien lietuvių, bet ir visą eilę kitataučių Kambarių, važiuojome (kolemės) į 36 aukštą, kur buvo paruošta užkandžiai su gėrymėmis. Tenai pasivalgėme lietuviškų "pierninkų" su lemondais... Stalai buvo apdangstyti namie automis staldengtemis.

Negaliu apleisti nepaminėjus, jog teko susipažinti su advokatu Schultz, kuris yra lietuvis; baigęs mokslą šiame universitete su garbingu pasizymejimu. Kas metas yra renkamas "Garbės Mokinys", žinoma baigęs mokslą tas Mokinys turi turėti geriausius pažymius moksle, privalo būti tvarkingas, draugiskas, teisingas, žodžiu visame vertingas, tada jam yra suteikiama amžina garbė... Tą visą yra užsitarnavęs, garb. advokatas Schultz, jo vardas ir pavardė yra įrašyta į istorinį šaligatvį, kur jau yra įrašyta 14 kitų garbės užsitarnavusių žmonių. O ir mūsų visiems garbė, kad ir mūsų lietuvių pavardė jau viena yra įamžinta.

Šio universiteto, Lietuvių Kambario, ir sutiktų žmonių malonumas giliai pasiliko mano sieloje, ko amžiais neužmiršiu.

* * *

Vienas faktas yra vertin-
gesnis už simtus prilyginimų.

Literatūra, yra vaisius
gyvų sielų.

-- 675.--

Carlyle. 1099.

Montreal, 1942, August-rugpiūtis.

VISUOMENINĖ AUKA BEI PASIAUKOJIMAS

16

Senovėje aukos sąvoka nebuvo sudėtinga. Auka žmogus išreiškė savo santykį su dievybe, atsizadėdamas reikalingų daiktų ir skirdamas juos dievų garbei.

Naujausiais laikais aukos sąvoka išsiplėtė. Ji apima ne tik religiniais motyvais daromus aukojimus, bet kiekvieną žmogaus savo jėgų ar daigto gera valia atidavimą tų dalykų reikalingam kitam žmogui arba visam žmonių sanbūriui grynai žmoniškumo ir socialiniais motyvais. Pagrindinis dalykas čia yra tas, kad atidavimas savo daigto ar patarnavimas kitam tik tada reikės auką, kada tatau daroma kilniu tikslu. Jeigu duosime piktadariui tokia priemonę, kuria pasinaudodamas jis galėtų lengviau įvykdyti nusikalstamą darbą, jei aukosime zinomam girtuokliui svaigalų, kuriais jis nuodys save ir drums kitų žmonių rimtį, jei bet kuria forma selsime apsileidėlius bei tinginius, kurie nenori dirbti, ir padėsime nusikaltėliui išvengti pelnytos bausmės – nepadarysime aukos. Tai bus tik prasčiausias geriems visuomenės iprociams nusizengimas.

Taigi, auka yra geravalis atidavimas savo daigto, jėgos, netgi savo sveikatos ar gyvybės tiktai kilniam tikslui. Kai remiame kūdikių ar senelių prieglaudą, kai suselpiame gaisro sunaikintą kaimyną, kai visomis savo jėgomis, sveikatą ir net gyvybę pavojūn statydami gelbėjame nelaimės ištiktąjį žmogų, darome, be abejones tikrą auką.

Duodančio, patarnaujančio ar pasiaukojančio veiksmus galiausiai iprasminą ne jų didumas ar reiksmė, o ta nuotaika, kuri gaubia tāt darančiųjų širdis. Bet kuri auka, patarnavimas ar net pasiaukojimas tik "del žmonių akių" tučiuojau nustoja savo gilies prasmės. Kaš daro nors ir didžiausią auką, bet tuo paciu metu zvalgosi į salis, ieskodamas ivertinimo, dar nenušipelno geravalio vardo. Bus daug vertesne auka to eilinio gerasirdžio, kuris gal paskutini savo centą bei dolerį kukliai ir nematomai įmeta į nuosaliai pakabintą aukų dėžutę. Nuosirdus aukotojas neiesko garbes.

Kalbėdami apie aukas, turime išskirti visuomenės auką (visuomeninę auką). Šios aukos moralinis pagrindas yra tas pats, tik gal kiek sakotesnis prasmiskai. Gyvendamas organizuotoje vi-

suomenėje, šių laikų žmogus turi tikrą pareigą savo artimiesiems, savo tautai ir valstybei. Kulturingas žmogus negali gyventi tik sau pačiam, kadangi visi jo reikalai yra daugybės sątų sujungti su kitų žmonių reikalais. Todėl jis negali žiūrėti vien tik savo asmens reikalų, bet turi atsisižūrėti ir į kitų žmonių, viso krašto ir valstybės sudetingus interesus. Tai yra būtina. Geravališkas asmens reikalų derinimas visu gerui turi negincytiną visuomeninės aukos elementą, nors tatau daryti iš dalies, ragina ir amžini žmogaus prigimtąs ištatymai. Motina aukojasi skausmuose gimydama kūdikį, kad žemėje neišnyktų žmogus. Aukojama bendram darbui jėga ir sveikata, kad gyvenimas būtų patogesnis ir gražesnis. Mokami valstybei bei organizacijoms įvairūs mokesčiai, kad viešieji reikalai gerėtų visu labui. Pagaliau, tautų susidūrimo atvejais aukojame karą dievaičiui pačius rinktinius tautos vaikus, kad jų krauju ir mirtimi būtų išsaugoti visos tautos gyvybė ir laisvė.

Taciau yra visuomenės gyvenime dar daug sričių, kur labai svarbu vaidmenį vaidina tokios aukos bei pasiaukojimai, kurie nėra priverstiniai. Ir juo kurio krašto visuomenė tu dorybių reikšmę geriau supranta, juo geriau ten gyventi, tiek atskiram individui, tiek ir visiems. Retus visuomenės aukos bei pasiaukojimo pavyzdžius davė mūsų spaudos draudimo laikų kultūros darbininkai, 1918-1920 metų kariai savanoriai bei sauliai partizanai ir tie mūsų broliai ir sesės lietuviai, kurie LIETUVOS LAISVĖS kovų metu gera valia atidavė kovojusiai už tautos teises jaunai mūsų kariuomenei paskutinį duoną kasni, paskutinį audeklo stuomenį. Jokia galia, jokie žmonių ištatymai nevertė VILEIŠIO, BASANAVIČIAUS, KUDIRKOS, JANKAUS, ŠLIUPO, dažnai paskutinius savo skatikus išleidžiant, gaminti draudžiamąją spaudą, o knygnešius - ją platinti. Atvirksčiai, už tuos darbus nuolatos jiems gresė turto konfiskavimas, kalėjimo bausmė ir saltas Sibiras, kuriame ne vienas tokių pasišventėlių ir baigė savo dienas. Savanorių ir partizanų taip pat niekas nevertė (ir negalėjo versti!) stoti toli gražu nelygion kovon prieš tokią gausybę priešų, o jie vis tikslai stoji, aukojosi, mirė ir -- laimėjo! Šiandien ir vėl sunki okupacija alina mūsų Tėvynę, bet daug yra pasiaukojusiųjų. Čia mielai primenu ir tolimųjų užjūrių lietuvius, kurie tikrai nuosirdžiomis aukomis labai daug padės LIETUVAI LAISVĖS ATGAVIME!

Gerai prisisižūrėjus, dabar jau visiškai aišku, jog kiekvienos valstybės, kiekvienos tautos ir visuomenės gerove bei visokeriopa pažanga daug priklauso nuo to, kiek visuomeniškai sąmoningi jos gyventojai ir kaip jie supranta visuomeninių aukų bei pasiaukojimo bendriems interesams reikšmę. Dvasinis žmogaus tobulumas daro jį gerui žmonių, o tikras tautinių bei valstybinių reikalų supratimas daro jį gerą visuomenės narį, gerą pilietį. Reikia čia pa-

Montreal, 1942, August-rugpiūtis.

brėžti, kad ypatingų pastangų šioje srityje ne visada reikalaujama. Dažniausiai pakanka tik gerų norų, geros valios.

Kiekvienas žmogus jau turės gerą visuomenės nario vardą, jei sąžiningai, visu savo dėmesiu, atliks savo pareigas toje srityje, kurioje jis nuolat dirba. Organizacijos narys atiduos visuomenei vertingą savo auką, jei jis bus reikiamai aktyvus dalyvis, škleis narių ir nenarių tarpe tik kilnias idėjas, formuos savo organizacijos veikimui pagyvinti būdus ir pirmoje vietoje statys ne savo, bet organizacijos ir visos visuomenės reikalus. Ir taip toliau. Trumpai sakant, kiekvienas žmogus, kuris tik gera valia, niekieno neverciamas ir savo tikrojo pajėgumo neslėpdamas, atiduos savo krasto, savo tautos ir visuomenės gyvenimo lygiui pakelti galimai daugiau savo jėgų, o prireikus ir savo asmens išteklių atstatinamą dalį paaukos.

Tinkamas visuomeniškas išauklėjimas galimas tik tai ten, kur visi gyventojai turi ne tik vienodas prievoleles, bet ir teises. Tenai, kur yra valda ir valdomieji, kur socialiniai visuomenės sluogsniai sugulę ne vienas šale kito, bet vienas ant kito, sunku kalbėti apie visuomeninį pasiaukojimą ar aukas. Kai žmogaus dvasia pavergta, visuomeniniu požiūriu, jis nėra pilnas žmogus. Iš tokio žmogaus visuomeninio pasiaukojimo netenka reikalauti. Tačiau laisvas žmogus laisvoje valstybėje -- privalo suprasti pasiaukojimo ir aukos reikšmę. Kas to nenori suprasti, turi būti kuriomis priemonėmis paragintas tai daryti, kas yra visiems naudinga arba nedaryti to, kas visuomenės gyvenimo darningumui nors ir nežymiai kenkia.

* * *

P R I I M K . . .

Valencija

Nuskyniau gėlelę ir tau atiduodu,
 Tai polekius dvąsios, polekius sirdies -
 Nes kitaip patektų po rudenio gruodu,
 Ją vėjai palauztų svetimos krypties.
 As tau atiduodu Lietuvos altoriau,
 Ką galėjau gauti iš tavo urnų...
 O, Neklausk, neklauski, as tau savanoriai -
 Pilu savo jausmą iš sirdies svirny.
 Tik kodėl mieliausia, kodėl surakinta?
 As laisvių vainikuos tave skandinu!
 Ir kas vakarėlis, ir kai svinta rytas -
 As su maldų palme pas tave einu...
 O, Mōtina mano, ar bangų verpetai,
 Parnes mano grabą su juosta melsva?..
 Ar gal mano kapą uzlygins tik metai?..
 Bet as tau aukošiuos, kad būtum laisva.

* * *

Nepriklausoma Lietuva

PRIEŽASTIS NYKIMO LIETUVIŠKŲ ŠEIMŲ

R. Hozas

Kartas nuo karto girdēt rūgojimų, kad lietuviai tuokiasi su svetimtautėmis; ar tai lietuvaitės su kitataučiais.

Štai kame reikalas:

Dėl pakūrstymo susivesti į porą, Gamta suteikē tokį traukūtį, kuris lenkia vyriškį prie moters, o moterį prie vyriškio. Tą mēs vadiname: meile.

Apie meilę svajodami, daugumas gauna ligą, arba planui nepavykus - ieško sau galo gyvenimo. Nerugokite ant manęs visi išimylėjėliai ar išimylėjusios, jeigu pasakysiu, kad tą traukūtį Gamta suteikē ne tik žmogui, bet ir kitiems sutvėrimams, kurių čia neminėsiu, nes apie tai rašo apysakos, parodo praktika.

Tarp užsidegimo meilės tarpe dviejų esybių, būtinai reikia, kad vienas kitą pasimatytų. Bet yra, kur ir be pasimatymo ivyksta meilė. Tai svari sielų meilė. Bet yra ir taip, kad išgirdo švelnų balsą, užsidegē ir jau myli. Be abejonės tai nėra meilė, tai liga. Arba vėl. Jaunuolis pamatē keletą merginų, arba mergaitės jaunikaicių, tarē sau: "Man ta patinka". Širdis sutvinksejo meilės pasidilginimu, o paprastai sakoma: kas raudona - tas grazu, dailus sudejimas, grazus veidas, betgi žmogus ant vieno skaistumo nesustoja. Šuejus į porą, - vienas grožis neatnesa laimės. Jeigu prie grazaus veidelio pridesime išmintį ir gerą būdą, tuomet bus grazus gyvenimas. O kartais ir negraži esybė, bet išmintinga; ir tuo ritmuojasi puikus gyvenimas.

Dėl pažinimo ar susipažinimo, reikia, kad jaunuomenė gautų progos tankiau pasimatyti. Pavyzdžiui kitos tautos turi visokiūs pareidymus, susirinkimus ir vakarus, kur jaunimas susitinka, susipažįsta, susimyli ir apsiveda. Turētų tuo pasirūpinti mūsų draugijōs, kad lietuvaitės su lietuviais jaunuoliais turētų progų daugiau susieiti, susitikti, susimylėti ir susituokti.

Tiesa, rengiame vakarėlius ar šokius, bet kur mūsų jaunimas? Privaletų tėvai pasirūpinti, kad jų vaikai lankytų lietuviškus parengimus. Duokime jaunimui pirmenybę, tuo juos įtrauksime į lietuviškos dirvos darbą ir turėsime džiaugsmą, kad nenyks mūsų jaunuomenė svetimose bangose.

Bet visi, ir visuomet atsiminkime, kad moterystē, tai ne pasodinimas medelio; kurs kito ranka laistomas prigyja ir gražiai žaliuoja. Čia negali priskirti: Petrui Magdē, Rapolui Agnieskai, Mykolui Angelē. Širdis, renkasi sirdį. Siela - sielą.

Montreal, 1942, August-rugpiūtis.

KĄ ŠIRDIS AUDĖ NEPRIKLAUSOMOS
LIETUVOS GYVENIMO LAIKAIS ...

Marija Aukštaitė

Yra šalis už okeano,
Apsupta girių šlamančių...
Tenai kur Vytautas gyveno,
Kur gludi daug žilų slapčių.

Nepriklausoma Lietuva

Ten aukšti kalnai, puikūs kloniai
Išsidabinę puošnumu ...

Šilai, lazdynai taip maloniai -
Gaudžia švelniausiuoju tonu.

Kaspinais upių išsirangę -
Tarp girių, pievų ir laukų...
Vandenys veidrodžiai padangių,
Dabinti puokštėmis lankų.

Beržų, alyvų grakštūs gojai,
Kuplumas liepų, jazminų...
Paukštelių arfos suokia, groja,
Tarytum tūkstančiais stygų.

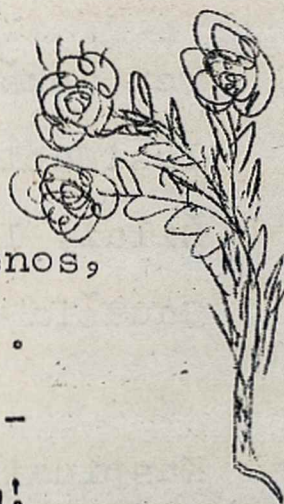
Tarp ežerų, šlaitų ir girių,
Guli kaimai su vyšnių sodais!
Šulinių svirtys niūkso, styro,
Stogų žirgeliai svirnius rodo.

Vakarais kanklės verkia graudžiai -
Senoj seklyčioj sustyguotos,
O vyšnių sodai užia, gaudžia -
Jų godos vis neišdainuotos.

Montreal, 1942, August-rugpiūtis.

PILYS

Už kalnų pūpso pilys senos,
 Apsuptos ežerų plačią...
 Puiki idilija ir menas -
 Tiek siluetų stūksančių!

Būrtų baidarė vaiduoklinė,
 Tviskant mėnuliui ežere -
 Bučiuoja bangą sidabrinę,
 Apsišydravusi būre.

MIESTAS

O ten ant miesto dūnko rūkas,
 Lengvutės kanvos sieteliu...
 Baltas, švelnutis, drumstas pūkas -
 Vibruoja virš bokštų tylių.

Kultūros rūmai, senos lušnos,
 Vis apsikaisę šviesomis...
 Deimantų šniūrai drykso puošnūs -
 Gatvės apsemtos varsomis.

Krautuvēs lūsta! Maisto! Rūbo!
 Vitrinos puošnīs karalaitēs!
 Nugulēs miestas plotais kniūbo,
 Iki mišķu, iki pašlaitēs.

Čia vienuolynai ir bažnyčios,
 Versalio rūmai, institutai...
 Ir Aleksoto naujos grinčios -
 Pūpso pro liepų parašiūtus.

Eterio valsai po radio tinklą:
 Suka dainužę mielą, savą!
 Net susikaupe klauso paminklai,
 Kad ainiai daug jau progresavę.

MOKYKLOS

Mokyklos aukštos ir žemesnės,
 Vos beužčiaupia jau duris -
 Išmintys kyla vis kilnesnės,
 Pažangos tviska švyturys.

* * *

(bus daugiau)

Montreal, 1942, August-rugpiūtis.

TORONTO DIENOS

V E D A G E N Y S

AUŠROS CHORO GEGUŽINĖ

Rugpiūčio 9 dieną Šv. Augustino Seminarijos darže, viename iš gražiausių Toronto apylinkės vietų, "Aušros" choras surengė pukią gegužinę.

Gegužinė gana gerai pavyko, ir atnesė gražaus pelno.

Nors lietus buvo pradėjęs lyti, bet publika nesiskirstė, zaide ir linksminosi iki vėlyvo vakaro.

Didelis kreditas priklauso "Aušros" choro valdybai ir tiems, kurie gegužinėje dirbo: P. Motiejūnui, M. Matjusaitienei, Motiejūnienei, B. Dubauskienei, P. Kundrotui, P. Kairiui ir kitiems, kurie pagelbėjo.

"Aušros" choro valdyba labai dėkinga visiems darbuotojams, ir atsilankiusiems į gegužinę.

* * *

IŠVYKO Į MONTREALĄ

P. Baltakytė išvyko į Montrealą nuolatiniame apsigyvenimui.

P. Baltakytė 4 metai kaip atvyko iš Lietuvos, yra uoli lietuviybės darbuotoja. Toronte gyvenama priklausė prie "Aušros" choro, ir buvo Tėvynės Mylėtojų draugijos valdyboje. "Aušros" choro na-

riai linki geriausio pasiskikimo naujoje vietoje gyventi, ir tikimes, kad ir Montreale prisidėsit prie lietuviško veikimo.

Montrealo kavalieriai, nelaukit. Proga gera. Torontiečiai prasnaudė.

* * *

RUOŠIAMA PARENGIMAS

Kanados Lietuvių Tarybos skyrius Toronte, ruošiasi surengti didelę gegužinę spaudos naudai. Tikimes, kad greitai laiku šis parengimas įvyks.

* * *

ŠAUKIA Į KARIUOMENĘ

Toronte apie 20 lietuvių, gavo šaukimus į kariuomenę. Dabar ir tuos palietė, kurie iš Lietuvos atvaziavę.

* * *

IŠVYKO Į KARIUOMENĘ

10 dieną rugpiūčio, išvyko į kariuomenę Jonas Kundrotas. Jo zvogeris J. Kazlauskas ir brolis Pranas Kundrotas, surengė išleistuves.

8 dieną rugpiūčio, pas J. Kazlauskus 83 Gorevale Ave., dalyva-

Nepriklausoma Lietuva

vo daug svečių ir giminės. J. Kundrotas ir jo žmona, labai dėkingi už surengtą balių.

* * *

APLANKĖ GARNYS

Neseniai aplankė J.M. Dicipnigių seina garnys, suteikdamas jiems sunų.

Tėvai patenkinti naujagimiu.

* * *

SUSIŽEIDĖ

9 dieną rugpiūčio, M. Matjutiene istiko nelaimė. Gegūzinėj beždiant, netikėtai puolė ant rankos; iskarto buvo manyta, kad tik ranką nikstelėjo, bet vėliau nugabenta į Sv. Mykolo ligoninę paaiškėjo, kad yra skilęs kaulas desinės rankos per riešeli.

Dešios nelaimės, "Aušros" choro nariai, siuncia gilia užuojautą M. Matjusaitienei, ir linki greit susveikti.

* * *

KITA NELAIMĖ

L. Pocius buvęs Aušros choro pijanistas, bedirbdamas dirbtuveje, susilauzė desinės kojos pirstus.

Ligonis randasi savo namuose kuriuos neseniai isigijo 208 Donlanas Street.

Linkime susveikti, ir naujuos namuos su nauja laime ilgai gyventi.

* * *

Montreal, 1942, August-rugpiūtis.

VĒL NELAIMĒ

4 dieną rugpiūčio, M. Derwinį istiko nelaimė. Dirbtuveje sulauzė jam kairės rankos du pirstu.

Ligonis randasi 135 Gorevale Avenue.

* * *

GRĮSDAMA APSIRGO

P. Skiniulienė buvo išvykusi atostogų pas savo du sunus į Winipegą. Grįsdama namo traukinyje susirgo, kojas pradėjo skaudėti. Buvo rimto pavojaus, bet su daktaro pagalba, jaučiasi geriau.

* * *

Ak, mūsų veiksmai, taip pat kaip ir kancios, kliudo mūsų gyvenimo srovei.

Goethe.

Visą ką darai, imkis ramiau, bet tvirtu pasiryžimu, kad kiekvienu atveju ir bet kiose aplinkybese, pasirodytum tvirtas.

O. Swett Marden.

Didžios mintys ir gryna širdis - tai tie dalykai, kurių turime Dievą prašyti.

Goethe.

Nėra nei jokios priemonės, kuria būtų galima nusipirkt gerą vardą: tokie dalykai brangesni už auksą ir brangiūs akmenis

O. S. M.

* * *

K A P I N I Ų R O M A N A I

OMNIA VINCIT AMOR

- Gerą rytą! Ar tu tebesėdi ant šio antkapio, kai palikau tave?

- Galbūt ne, aš turiu keletą kitų užsiėmimų. Ar tu esi ta vėlė, kuri čia lankėsi dvi savaitė atgal, ir po laidotuvių nuėjo aplankyti savo gimines - Drexel bulvaru vėlė.

- Taip.

- Ar tu čionai džiaugies?

- Aš nesidžiaugiu; aš patveriu - kenčiu.

- Šis gyvenimas nepatenkinas?

- Labai nepatenkinas.

- Tu neši pirmoji namų pasiilgusi vėlė, kurias čia mačiau. Keista, kad žmonės stengiasi dasigauti čia, ir paskui tučtuojau nori grįsti atgal. Tai neprotinga! Be abejo, ne viskas giedra ir skaistumas Šešėlių Šalyje. Yra dvidešimt keturios valandos dienoje, o kai kada jos atrodo lyg būtų šimtas dvidešimt keturios. Bet, mano manymu, sėdėti ant akmens antkapių ir daboti laidotuves ir laukti naujų vėlių, tai smagiai praleisti laiką, kaip vaikščioti miesto gatvėmis alkana ir susalusi, ir be cento kiséneje... ir ieskoti darbo, kai tukstanciai zmonių tokiame pat

Nepriklausoma Lietuva

žemės padėjime ieško darbo - o darbų negali rasti. Nedarbas ir mane isgine į Šešėlių Šalį. Bet aš apžiūrėjau tavo namus, ir kas tavo atsiunte cionai? Tai yra daugiau, negu galėčiau įsivaizduoti.

Naujoji vėlė nuliūdo ir papūrtė galvą, tarytum būtų kas daugiau, kaip ji galėtų įsivaizduoti.

- Aš apsirikau, - nuobodžiai atsakė ji. - Dabar suprantu.

Aš turiu draugų ir prietelių, ir man buvo privalu gyventi su jais.

- Šis antkapis perdaug nuobodus. Gal kopsime ežero krantu ir atsisėsime ant kalnelio, po tuom augalotu azuolu. Aš manau, kad tu atėjai pasiūrēt, ar jie ruošias pastatyti mōnumentą ant tavo kapo. Bet gali būt, kad jo nepastatys pirm meto ar dviejų.

- Aš nesiskubinu.

- Betgi tu skubinsiesi, kai jo nesulauksi. Vėlės visuomet skubinasi pamatyti kaip jų paskutinė rezidencija atrodo. Bet cionai smagiau sėdėti ir šnekėtis. Čia ne tiek daug kapų. Kur gi tu rastum puikesnę vietą, kaip šis kalnelis saulėtoj birzelio diėnojoj - o gal jau liepos, ar rugpiūcio mėnuo?... Yra sunkiau sužinoti mėnesius, kaip savaites, diėnas. Tu gali pasakyti, kada nedėdienis ateina, pasiūrėjus į gatvės. Bet jei tu nesuseksi mėnesių - tau reikės medžioti po diėnraštį.

Dvi vėlės vaikštinėjo šnekučiuodamos po minkštą žalią žolę ir sustojo prie naujo kapo, kurį gėdėtojai tik ką paliko.

- Ar tu žinai kas jis? - paklausė Nauja Vėlė.

- Žinau; G-----, milijonierius. Visas miestas šneka apie jo mirtį. Gal pažinai jį?

- Jis buvo pažįstamas. Aš norėčiau pamatyti jį. Aš domiuosi, kur jis dabar?

- Ir aš domiuos. Bet tu žinai, - jis mirė. Tai viena priežastis, kodėl aš taip dažnai vaikščioju aplink kapines. Aš viliuosiu ir tikiu pamatyti kitos rūšies vėlę. Jos turi būti tokios gyvos, kaip ir mes - tik kūnas miršta ir dingsta. Bet kur jos eina? Tas kvaisina mano galvą! Negaliu įsivaizduoti. Aš manau, kad kai kurios labai susidomėjusios zeme... gyvena joje ir stebi savo pačių laidotuves, ir lanko savo kapus. Tačiau nematau jų kapuose - dieną nei naktį. Aš pirmą vasarą išgyvenau šicia istisą mėnesį, bet nemaciau nieko kito krutancio naktį, kaip tik pauksčius, žiogus, cirkšlius, žuvis ežere ir panašius gyvius. Bet mirusiųjų velių - nemaciau. Būdavo taip tyku ir ramu, jog girdėdavau kiek-

vieno sutvėrimėlio sujudėjimą, net pelės skubų bėgiojimą žolėje. Šakūčių traskėjimą, kai paukštis neramiai sukruša, varlės sokinėjimą, žiogo sparnų plasnėjimą, žolės virpulį, kaip cirkslis slenka ant kito akmenis, zuvies plaukiojimą vandeny - visą tai galiu girdėti. Bet niekad nenugirstu garso vėlės, nei jos slamesio. Ji neišlenda iš kapo! Jos tokios tylios, kaip ir mirtis.

- Toš vėlės turi būti ir kita, universo kraštą. Matoma jos neprisirisa prie žemes, kaip mes. Gal būt, jų naujasis gyvenimas labai interesingas, jog jos neturi noro grįsti į žemę ir žiūrinti į tokios menkos vertės dalykus, kaip laidotuves ir antkapius. Ką tu veiki, kada nesėdi ant antkapių, ar nedaboji kapų?

- Vakar nuėjau į tavo namus. Maniau, kad norėsiu pažiūrėt kaip tu atro dai.

- Kaip aš atrodau?

- Taip.

- Kaip tu manai mane pamatysi mano namuos?

- Aš maniau rasti tavo paveikslą ant sienos, bet tavo giminės nukabino jį. Jie net paslėpė visus albumus, nors jie man be naudos, nebent kas skleistų jų lakštus. Aš negaliu atskleisti nei lapo!

- Ne, mes nieko nepajėgiame atskleisti. Aš tai nuodugniai patyriau, - giliai susimąste Nauja Vėlė.

- Kaip aš atrodau? - teiravosi Senoji Vėlė. - Aš klausiu ne dėl to, kad mano asmeninė išvaizda tuščia, bet dėl šios smalsumo. Ką manai - į ką aš panaši?

- Aukštas, laibas pavidalas, uždengtas pilku rūku, toks plonytis ir nekūninis, be jokios substancijos, jog galiu net pirštas subadyti jį - tokia tu atro dai man. Ir saulė kiaurai persviečia tavę, tarytum tavęs nebūtų. Tavo šešėlio nematyti. Iš tiesų, tu panaši tam vėlės paveikslui, kurį mačiau knygoje dar vaikas būdamas.

- Toks jis yra! Taigi, vėlė, kurią mačiau knygoje, dėvėjo naktinę kepurę ir palą. Ir ko zna nauja vėlė, kurią matau, dėvi naktinę kepurę ir palą. - kol susipazinau su ja. Nr.198 sako, kad jo vaikystės dienų vėlė buvo skeleto nas; todėl visos vėlės jam yra - vaikščioja skeleto nai. O 37 sako, kad visos vėlės atrodo lyg vienuolės, ilgas, žeme šlamanciais rūbais; ir 99 sako, kad

vėlės visuomet apsirengusios juodais rūbais, ir uždengtais veidais.

- Neišaiškinamas!

- Vėlės, kokias 87-ta mato, yra daugiau panašios į kaukuolę ir kryzkaulius, kaip bet ką kitą. O 93 - ji yra viena vėlė, kuri visuomet skaito graikiškai ir lotyniškai, ir cituoja Homerą ir Virgilijų, ir kalba apie Achillą ir Hektorą ir visus senovės žmones ir karžygius - šios vėlės yra aukstos, didelės, šešelinės figūros ir paprastai nešiojasi su saim karakirvių. Teoretikas sako, kad mūsų vargas ir nerimtis kyla iš to: mes liūvėmės studijuoti ar kreipti ypatingą mintį į vėlių subjektą, kai subrendome, ir todėl mūsų kūdikystės nuovoka apie vėlės asmeninę išvaizdą liko su mumis. Teoretikas ir eksperimentalistas ir mokslininkas, ir visi žmonės, kurie giliai studijavo vėlių dalykus, aiškiai mato mus, kokiomis mes turėtumėm būti.

- Kokiomis?

- Ai, plonos, skystos, tarytum garu ir rūku aptrauktos. Mes esame lengvesnės už orą; mūsų dalelytės yra tokios smulkios, lengvutės, jog mes galime pereiti per duris ar akmens sieną; ir todėl mes negalime turėti per daug solidinės substancijos. Poetas sako, kad mes esame gražios. Mūsų dalelytės šviečia, žėri ir liepsnoja tarytum rasele zoleje, arba šviežiai nukritęs sniegas saulės šviesoje. Bet - Poetas visuomet mato grožį visuose daigtuose. Jis visuomet ieško grožio.

- Gali būt poetai tam gimę - ieškoti grožio.

- Kai kurie žmonės nežino, kad sniegas yra kažkas daugiau kaip sniegas - šalta, balta substancija, iš kurios vaikai darosi sniego gniūžtes. Bet aš mačiau sniegą kapinėse, kai saulutė šviete pro medžius, kai jis kibirkščiuoja!... Lyg milijonai deimantų. Ai, kai kada čia taip puiku! Kapinės atrodo lyg deivių šalis! Jos dabar puikios, apzelusios minksta žalia zole. Paukščiai gieda medžiuose, o ežeras toks vesus ir ramus. Žiemoje, po pirmojo sniego, visos kapinės apsivelka į baltus rūbus, istaškuotus marmuro slakeliais. Tas verčia mane susimąstyti apie gražiai issiuvinėtą siuvinį. Ir kada medžiai žėri balta sąlną ar sniegu, ir jų sakos linksta žemyn savo kibirkščiuojančių žemčiūgų svoriu, žmogus lengvai gali išivaizduoti esąs uzkerėtame miske.

- Aš tikiu, kad tau patinka kapinės.

- Myliu jas. Čionai meiliau... Šiame tyliame mirusiųjų mies-

Montreal, 1942, August-rugpiūtis.

te, kaip aname skubos, bruzdėjimo ir netvarkos mieste, dideliame, godziame, badaujanciam gyvųjų mieste. O Chicago yra toks geras miestas, kaip ir bet koks kitas... O gal dar geresnis už daugį kitų miestų.

- Tas skamba lyg būtum tikras chičagietis. Bet aš manau, kad tau nusibos čionai, pasidarys monotoniška ir tu norėsi, kad kas nors atsitiktų! Naujos permainos! Čia perdaug taikos ir ramybės, ir tylos - kasdieniam susirinkimui.

- Čia įvyksta ir naujų dalykų.

- Laidotuvių procesijos pasirodo ir dingsta. Bet tas monotoniška. Aš pailsčiau bedabodama ją.

- O gal ne - jei studijuotum gėdėtojus. Aš labai domiuosi gėdėtojais. Jie labai interesingi. Žmonės, yra žmonės net ir laidotuvsė, o kapinėse - daug ko galima pamatyti... čia atsitinka kaip ir mieste. Aš mačiau keistus atsitikimus mirusiųjų mieste - kaip kad jis vadinasi. Tačiau pamačiau, kad mirusiųjų miestas priklauso gyviesiems. Naktį jis yra šventas mirusiesiems; naktys yra pašventintos ramiai miegantiems; bet dienos - gyvųjų geiduliams. Jei mirusieji galėtų išbusti ir susijudinti, ir jų ramumas būtų sudrumstas gyvųjų veiksmais bei elgesiu, tada mirusieji - ai, jie! Nes aš mačiau drąsią moterišką mėginant flirtuoti šale dar neuzkasto kapo, kuriame vyras laidojo savo žmoną. Po šešių mėnesių jiedu atejo į kapines - susituokę.

- Gal būt ji manė, kad gyvųjų teisės pasibaigė mirtim?

- Gal? Mes turim čionai barnių, vaišių, ir meilikavimosi, ir sužiedotuvių, ir savizudysčių - visko, išskyrus jungtuves ir perskyras. Kapinių romanai yra tokie sensacingi, kaip ir miesto romanai. Mes matėme aukštos kilmės isimylėtojų pabėgimą - kaip laikraščiai tai vadina. Gėdėtojai atvažiavo privačiais vežimais. Nuotaka buvo broladuktė vaiko kuri laidojo, ir važiavo vienu paskesniu vežimu, su savo sesute ir broliukais. Vaikai domėjosi ir skverbėsi arčiau kapo, o ji išslinko iš jų tarpo ir tekina nubego prie vartų, kur jos mylėtojas laukė su vežimu. Ji išoko vežiman ir abu nuvažiavo į stotį. Įsėdo į traukinį ir važiavo į Wisconsiną pirmą negu tevai pasigedo jos. Sekancią dieną, aš girdejau gelininką ir reporterį kalbant apie tai; jis pirkė iš gelininko puokštę gėlių. Įvykis liko nutildintas ir net nepateko į laikraščius. Aš stovejau prie kapo ir dabojau gėdėtojus, kai isimylėjusiųjų "elopmentas" vyko - ir dingo. Negalima visko pamatyti, kas atsitinka net vienose kapinėse.

- Aš nemaniau, kad žmonės bėgtų iš laidotuvių procesijos!

- Ir aš nemaniau, kol negyvenau kapinėse. Aš netikėjau, kad žmonės ateitų čia barties, vaidyties. Vieną dieną vyras ir moteris - abu gražiai apsirebę -ėjo taku ir karštai kalbėjosi. Moteris verkė. Jiedu pasirodė esą brolis ir sesuo, ir vaiksčiojo po visas kapines ieskodami sklypcelio žemės. Pagaliau sustojo ties dideliu medžiu arti to antkapio, kur aš sėdėjau, ir žadėjo pirkti šį sklypą. Ji tarė jam, kad jis paveldejęs du trečdaliu turtu, turis nupirkti sklypą ir apmokėti visas laidotuvių lešas. Jis sake apmokėsią savo daši - ir ne cento daugiau. Ji turėsianti apmokėti savo daši! Jei jų tėvas būtų kaip mes, ir būt atejęs čia pasižiūrėti dalykų, aš stebiuos, ką jis būtų pamanęs girdėdamas savo sunų ir dukrą besivaidinant apie lešas pirm jo kunų palaidojimo! Vaidai nebuvo reikalingi. Jie buvo turtingi. Vargšai, kurie turi atsizadėti gražių namų savo mirusiems, net ir nemano apie vaidus dėl tokių menkniekių. Vargšų laidotuves prastose kapinėse dažnai buna patetiškos.

- Laidotuvės visuomet patetiškos.

- Ar tu manai, kad vyrai vaidytųsi už moterį kapinėse... ir dar už mirusią moterį!?!...

- Tai atrodo nepatikėtinas dalykas.

- Kai kada įvyksta didelis žmogaus prigimties paradas kapinėse. Aš sėdėjau po situo medžiu keletą savaicių atgal, kada du vyrai atejo siuo zvyriniu taku kalbedamiesi garsiu, ir smarkiu balsu. Vienas vyras buvo aukštas ir riebus, ir turejo nuosavą sklypą ir mauzolejų po tavo kairei. Jis norejo laidoti savo seserį su šeimos nariais. Antras, mažo ūgio ir liesas; jis nurodinejo, kad jo žmona priklausanti kaimiečių kapinėms, kur jų vienturtis kūdikis buvo palaidotas. Jo šeima ten ilsis, ir jis tikisi atsigulti ten, o ji labiau mylėjo ilsėtis su juom. Paskum pasleptas visų amžių kartumas issiliejo... ir aš maniau, kad juodu susimus ir subyrės į trupinėlius. Aukšto ūgio vyras tarė: "Užteko mano sesei būt atskirtai nuo savo šeimos narių perdem visą gyvenimą, kai ji ištekejo už varguolio, netikusiai isauklete, paiko svetimsalio. Ji neprivalo būt atskirta nuo jų mirty - ir visai amžinybei! Ji apgaillestavo savo nevykusį susituokimą taip karčiai, kaip ir jos šeimos nariai... Ji neprivalo būt palaidota pigiose kaimo kapinėse!"

Juodu nuėjo taku, ir tuoju puikus vežimas sustojo pakelėj. Tuščias! Vežėjas dabojo abu. Už pusvalandžio vežimas grizo. Abu vyrai sėdėjo jame - sustingę ir tylūs tarytum marmuro monumentai, pro kuriuos jie vaziavo.

- Ar sesė palaidota čionai?

Montreal, 1942, August-rugpiūtis.

- Ne; mažesnis vyras turbūt laimėjo kovą, ir nuvežė ją į kaimo kapines.

- Aš džiaugiuos.

- Mes tikrai nežinome viso dalyko, kad galėtumėm džiaugties iš bet kurio laimėjimo. Vienosė kaimo kapinėse atsitiko savizudyste keletą savaicių atgal. As manau, kad jie taip pat sumaniai sugalvojo dalykus, kad nepatektų laikraščiuose. Jaunas vyrukas nusisove prie savo mylėtojos kapo.

- Ar vyrai kuomet nusišauna prie savo žmonių kapų?

- Aš nežinau panašaus atsitikimo.

- Ištiesų, kapinių romanai turi būt tragingi.

- Tu užmiršai "elopmentą"! Arba tu žiūri į moterystę kaip tragediją? Vieną vasarą, labai gražus meilikavimasi tėsės šiose kapinėse ligi vėluistų valandų.

- Meilikavimasis!

- Tikrai! Ir dar sužiedotuvės!

- Negalimas daigtas!

- Ai, ne! Tiktai truputį nepaprastas. Tokie dalykai ne kasdien atsitinka - bet jie atsitinka!

- Aš maniau, kad kapinės tik mirusiems.

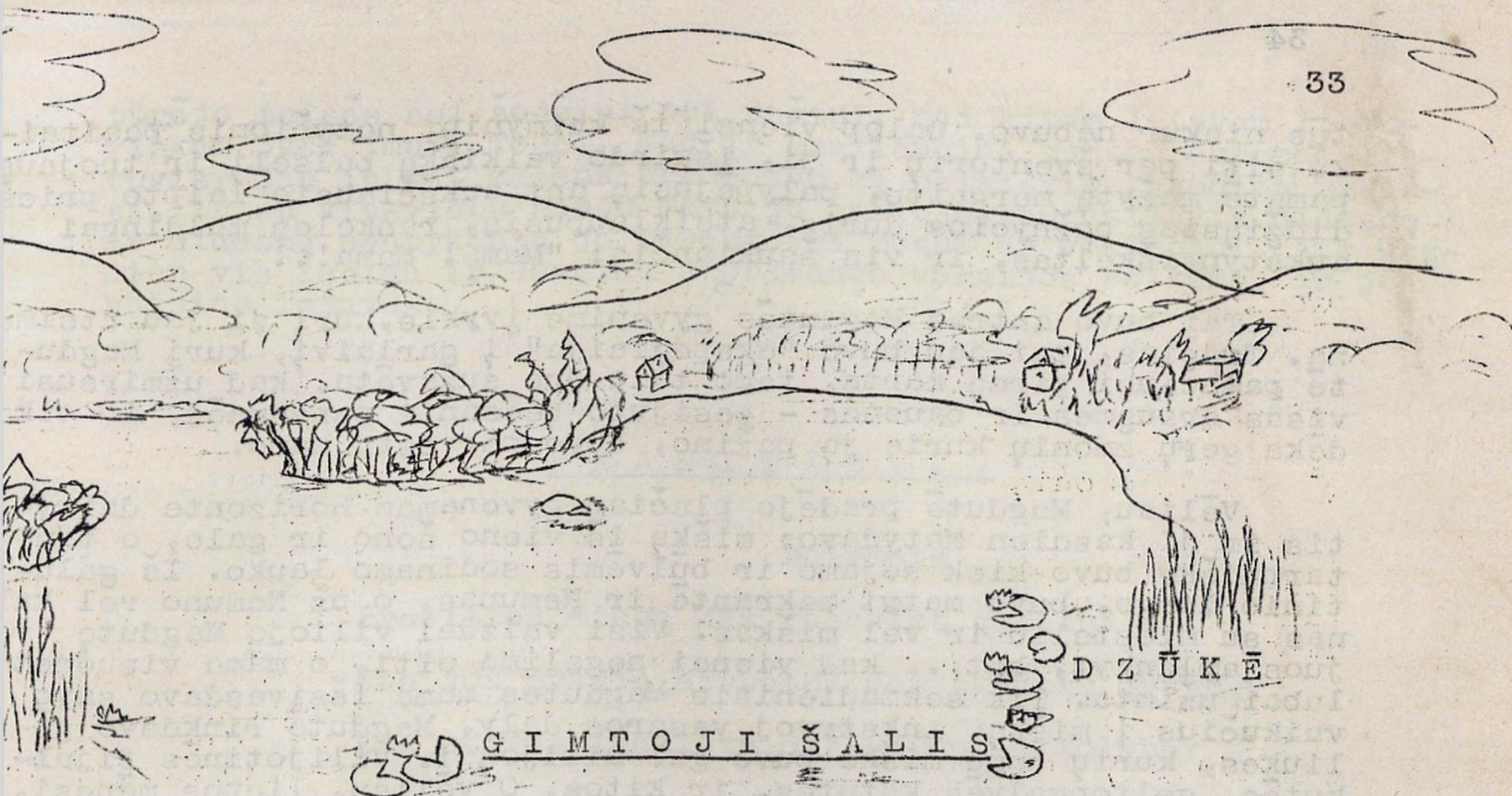
- Ir aš taip manydavau; tačiau jos yra gyviesiems. Sužiedotuvės - nežinau kaip kitaip pavadinti jas - įvyko nuotakos motinos laidotuvėse. As sėdėjau ant plokščių paviršiu antkapio, netoli, ir žvalgiaus nesitikedama nieko nepaprasto iš šios rusies žmonių. Ir ceremonijoms besibaigiant, jaunas vyrukas, kurs stovėjo atstū gedetojų, pašoko žingsnį priekin ir paėmė verkiančios mergaitės ranką, ir prispaudė ją prie savo sono - vėjo greitumu, ir kalbėjo:

- Jums visiems žinoma, kad aš seniai prašiau Marytės būti mano žmona. Jos mamytė tuo sutiko praeitą savaitę, ir sirdingai prasė manęs, kad tai paskelbciau jums prie jos atviro kapo, kad nepakiltų kokių prieštaravimų." - pasake jis aiškiu, stipriu balsu. As nustebau ir vos nenuslydau nuo monumento... ir jaunuolis gedetojų vidury sukniubo ant akmens ir dairėsi persigandęs. Man atrodo, kad kai kurie jo planai sugriuvo.

- Pasakok! Aš giliai įdomaujosi apie meilę!

* * *

GIMTOJI ŠALIS

(Magdutės pasakojimai)

Tėsinys.

Praeitą kartą, Magdutė užbaigė savo pasakojimą su pirmuoju patyrimu, kuri ji jau atsiminė. Vėliau buvo dažnesni ir idomesni patyrimai; taip bent Magdutei atrodė. Kartais ji buvo gera mergaitė ir jos mama net džiaugdavoši, jei ne pagalba, tai bent jos ramumu. Pavyzdžiui, kad ir gaidžiui kelnes siuvant, ji būdavo rami ir darbui atsidejus per valandas; bet kuomet reikėjo pagauti gaidį ir kelnes pamieruoti, tai jau ne tik Magdutės rankelės nuo gaidžio nagų nykente davė, bet buvo ir asarų ir širdies skausmo dėl neįvykdymo užsibrežto tikslo...

Ties lova kurioje Magdutė miegodavo, kabėjo mažas paveikslėlis, isdirbtas graziomis spalvomis. Jame buvo vaizduojamas altorius, ant kurio buvo palypejusi maža mergaitė ir belde su viena rankele į cimboriją. Turbut šis vaizdelis, paakstino Magdutę eiti į bažnyčią. Bažnyčia radosi netoli, bet ant auksto kalno ir kad pasiekti tą kalną - sventorių, reikėjo bristi per gilų smelį.

Vieną karštą sekmadienio popietį, Magdutė dingė, kaip akmuo vandenin kritęs. Jos mama ir talką pasikvietusi, isieskojo visą miestelį; misko pakrascius ir Nemuno pakrantes, bet Magdu-

tės niekur nebuvo. Galop vienai iš kaimynių, netyčiomis pasitaike eiti per sventorių ir ji, išgirdo vaikišką balselį ir tuojaus pamatė mazytę mergaitę, palypėjusią ant aukščiausio laipto prieš didžiąsias baznyčios duris, atsiklaupusią, rankeles maldingai aukstyn iskeltas, ir vis saukiančią: "Mama! Mama!!!"

Tai buvo antras Magdutės gyvenime įvykis, kuri jį jau atsime-
na. Trečias, tai jau buvo "ekspedicija" į garlaivį, kuri Magdu-
tė pamaciusi pirmą kartą, tapo taip jai suzaveta, kad užmirusi
visas draužmes ir bausmes - pasijuto beėsanti panemunė, ir tik
deka gerų žmonių kurie ją pazino, buvo parvesta namo.

Vėliau, Magdutė pradėjo plačiau gyvenamam horizonte dairytis ir ji kasdien Matydavo: mišką iš vieno šono ir gale, o tam tarpmišky buvo kiek sejamo ir būlvemis sodinamo lauko. Iš galutinio lango, buvo matyt pakrante ir Nemunas, o už Nemuno vel kalnas su miesteliu ir vel miškas. Visi vaizdai viliojo Magdutę juos aplankyti, bet... kad vienai negalima eiti, o mama visuomet labai užimta. Tik sekmadieniais Magdutės mama išsivesdavo savo vaikučius į mišką. Ankstyvoj vasaros daly, Magdutė rinkdavo geliukes, kurių tame miške buvo gal milijonai. Vilijotinės fijalkutės, geltongalvės katutės, ir kitos. O vėliau, liepos mėnesi, tai miškas raudonuodavo nuo žemuogių ir mėlynuodavo nuo mėlynių. Magdutės mama pamokino ją, kaip ant smilgos verti uogas, Magdutė tik bėgiodavo, tik skindavo uogeles ir vis nerdavo ant smilgos, kitos ir trečios, bet kol pareidavo namo, tai vel ją nunerdavo ir suvalgydavo.

O kiek būdavo džiaugsmo, kada mama pavelydavo Magdutei eiti į panemunę su moterim kuri plaudavo baltinius. Magdute brai-
džiodavo po negilų vandenį, stebėdavo mazytes zuvutes ir rinkdavo perlamutu zvilgancius kausukus.

Šešerių metų sulaukusi Magdutė, jau pradėjo lankyti Krukauskienės prieš pradinę mokyklą. Ji buvo mažiausia mokine, kiti buvo septynių, astuonių ir devynių metų amžiaus.

Pirmą dieną Magdutė turėjo tik sėdėti ir apsiprasti su mokyklos tvarka, o kad per tą dieną buvo gera, tai ant rytojaus gavō lenkišką elementorių ir "skazuyką", lietuviškai tariant, būtų rodiklis. Tai buvo didelė paukščio plunksnos atskala, su kurios pagalba vaikai bėdydavo į kiekvieną raidę atskirai, "slibizavodavo", vadinasi dėdavo raidę prie raidės į skiemenis, ir skiemenis į žodžius. Tas užimdavo daug kartų daugiau laiko, negu kad dabar vaikai mokomi. Ir tuomet lietuviai mokslą būtų sutvarkę geriau ar ir visai gerai, sulig visų tuolaikinių mokslo pažangos reikalavimų; bet lietuviai buvo rusų vergijoje ir ne-

tūrējo teisēs nei žodžiui nei raštui, nei kitam laisvam lietuviskam judėjimui. Todėl, kad ir gražiausios gamtos supamas lietuvis, jau is pat mazens pradėdavo tą belaisvio gyvenimą gyventi, ir su kiekvienu nauju metu jo amžiuje, auginti vis didesnę ir didesnę neapykantą jo pavergejui rusui ar vokiečiui, jis kasdien vis labiau ir daugiau suprasdavo vergijos reikšmę, ir jos baisias išdavas.

* * *

P R A E I T I S . . .

Maironis

Praeities miegą kas pažadint galėtų?

Kas jos dvasią atspėtų? Jai įkvėptų gyvybę?

Kas suprasti galėtų amžių tamsią tolybę?

Kas nors uždangos kraštą pradaryti mokėtų?

Jos paveikslas, kaip žaibas kartais dvasią užgauna,
Kartais, rodos, uždvelki stebuklingas jos kvapas;
Kartais prakalba širdžiai amžiais kerpėtās kapas,
Ir sušildo krūtinę ir vaidentuvę jauną.

Štai! senelis į kapą žengia drebaş ir baltas;

Man jo gaila: daug matęs apsakyti daug gali.

Ten po pilį apleistą vėjas šūkauja šaltas:

O, kalbų ten kalbėtų kad apskelbtų nors dalį!

Nemun's matė Kryžuočius plieno ginklais apkaltus:

Apie tamsią senovės apsakytų jis šalį!...

* * *

Montreal, 1942, August-rugpiūtis.

MONTREALO KRISLAIS

VEDA PETRUTĖ

LANKĖSI.

18 dieną rugpiūčio, lankėsi Montreale didžiai gerbiamas Gen. Liet. Konsulas G.L.P. GRANT-SUTTIE konsulariniais reikalais.

Suzinojusi Kanados Lietuvių Taryba gerb. Konsulo vizitą, trūkoko pasimatyti, pasivaikinti ir pasitarti ivairiais svarbiais klausimais, bet gerb. Svečia istrauke butini reikalai - gristi ta pacia diena.

* * *

PUIKI GEGUŽINĖ

Šiu metu 23 dieną rugpiūčio Ville La Salle parke, ivyko Kanados Lietuvių Tarybos puiki geguzine "Nepriklausomos Lietuvos" zurnalo naujai.

Si geguzine pavyko kuopuikiausiai, nes buvo paruosta turtinga ir skani vakariene, ir be to, buvo ivairiu pamarginimu: vyrai turejo progos ismeginti savo jegas, nes buvo virves traukimas; nors ir smarkiai pavargo, bet paskui gavo salto alucio Jėgoms atgaivinti.

Sios geguzines parengimui, daug prisidejo prie stalu ir suolu padarymo p.Pundzius, p.Lukošius, p.Kuprevicius, p.Leknickas, p.Vaisnora, p.Baguzis, p.Zabiela ir p. Duncikas.

Prie vakarienes parengimo, darbavosi sios moterys: p-le P. Baltakyte, Ponia Konstancija Ja-

sutiene, p.O.Kuprevicene, M. Skudiene, M.Duncikiene, ir p. Marija Leknickiene.

Moterims daug pagelbejo p. Kilimonis, nes jis su savo nuosavu automobilium i geguzine viska suveziojo.

Tautinius zenklelius segiojo p.Lukošiene, ir p.Kazimieras Jasutis.

Zenklelius kaip ir visada taip ir si syki, padare mazametes Birute ir Aldute Duncikaites.

Tikietilius del loterijos, padare ir pardavinejo p.M.Vilimiene.

Prie baro darbavosi p.Kuprevicene ir V.Škuda, o bulves viare p.Kuprevicius grazia balta ir svaria uniforma pasipuoses.

Mus duosniosios moterys, nors ir niekeno neprasomos ir neraginos, ir si syki prisidejo savo aukomis. Ponia Pundziuviene paaukavo del loterijos isleidimo puikia geliu vaza, o ponia Vaupsiene labai grazu rankdarbi: is vilnu padarytus sunelius.

Pirma dovana loterijojej laimejo p.Narkeliunas, antra p. Viktoras Ragulis.

P.Vizbariene, ne tik raštaitis puosia musu zurnala, bet visada ar begynems, ar loterijai - ka nors paaukoja. Si syki p.Vizbariene paaukojo moteru begynems dvi dovanas. Pir-

mą dovaną laimėjo M. Vilimienė, antrą Kirkuviene.

P. Baltakytė paaukavo 3 tortus labai gražiai išdekoruotus, p. Jasutiene 1 tortą ir krepšelių pamidorų. P. Kriauciūniene 3 pajus, krepšelių pamidorų ir padarė trispalvės velevukės parko išgrazinimui. Ponia Lukosienė aukavo gražų tortą, ir p. M. Leknickienė puikų tortą ir vaikams dovanėles.

Jaunametė E. Vaupšaitė gavo už bėgimą pirmą "preisą", ir B. Duncikaite antrą.

Jaunametis Keistutis Zabie-la taipgi išlošė pirmą dovaną, o kas išbėgo antrą, - neteko sužinoti.

Pasidarbavusiems šiame pikninke vyrams - p. Matas Vaisnora "užfundijo" salto alucio, o moterims - pintinėle saldžiai pri-nokusių "pyčių".

Visiems, prisidėjusiems prie šio neužmirštino parengimo ir paivairinimo, taipgi visai skaitlingai miniai atsiankiusiems, - Tarybos vardu, tariu širdin-giausios padėkos pareiškimą.

Vilasaliotė.

* * *

UOLI VEIKĖJA.

P. Baltakytė iš Toronto atvyko į Montrealą nuolatiniam apsigyvenimui. Mes sutinkame panelę Baltakytę su dideliu džiaugsmu, linkime jai mūsų tarpe pasisekimo ir laimės, taipgi kviečiame Jūsų jaunas jegas - sujungti su mūsų, ir eit vienu keliu - Tėvynės laisvinimo ke-liu.

Tu mūsų viltis, ir nauja laimė, Mieloji!

M.L.

IŠ SUDBURIO.

Čia atvyko ir apsigyveno p. Gikis iš Sudburio, kurs yra labai rimtas lietuvis ir geras tėvynainis.

p. Gikis yra uolus rėmėjas lietuviškų darbų, myli spaudą ir vartoja plunksną, todėl tikimasi "N.L." naujo spaudos darbininko.

Laukiame.

M.L.

PARVYKO.

Karys savanoris Viktoras Teresevičius, parvyko pas savo tėvelius trumpoms atostogoms.

Tėveliai ir sūnus, pasiil-gimu ištroškę, džiaugiasi pa-simate.

Linkime nesibaigiančio džiaugsmo ir laimės.

ATVYKO.

* * *

Rugpiūčio mėnesy lankė Montre-alą daug svečių amerikiečių, jų tarpe buvo ir mums Vilasa-liečiams laimė susitikti ir susipažinti su p. Gulbiais, ku-rie viesėjo pas Vilimus atvy-kę iš Rochesterio.

Su p. Gulbiais, buvo atvyku-si ir p-lė O. Gulbinaitė, kuri paliko gražų ispūdį kaip ame-rikietė lietuvaitė. P. Gulbinai-tė gyvena Elizabeth'o mieste, su savo tėveliais.

* * *

IŠVYKO.

Stanislovas Raustis iš Ros-mount, išvyko į jūrininkų no-kyklą mokintis aukštesnės jū-rininkystės.

Linkime laimės.

* * *

Montreal, 1942, August-rugpiūtis.

APSIVEDĖ.

24 dieną rugpiūčio, apsivedė p. Juska su p-le Kriksčiūnaitė.

Moterystės ryšiu surišo iškilmingai kun. J. Bobinas, Šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje.

* * *

29 dieną rugpiūčio, apsivedė Vincas Ramanuskas iš Rosemount, su rusų tautos mergaite.

* * *

RUOŠIASI VESTUVĖMS.

Mokytojas Petras Vaupsas, ruošiasi vestuvėms su p.M. Lukaityte. Šliūbas bus rugsejo 26 d.

* * *

P. Vaupso vestuvės bus vienos iš idomesnių, nes mokytojo mamytė visur atsizymi kaip gražios kultūros moteris, tikimasi, kad ir sūnaus vestuves ji pasuks gražiu vainiku - pavyzdingu ir idomiau menišku.

* * *

Šiose vestuvėse dalyvaus gražus "pulkas". Apart jaunųjų, bus gražios jaunuomenės, o jų tarpe ir visų gerbiama p-le Julyte Leknickaitė, kuri yra laimėjusi Montréalio lietuvių gražuolių konteste tropėjos taurę. Linkime Jaunajam, Nuotakai, ir visam gražių jaunų ir senesnių būreliui, laimės, džiaugsmo, dorą pasilinksminimo, ir laimingo gyvenimo.

* * *

Rugpiūčio mėn. pradžioje, susiziedavo Albina Karpaviciūtė, su Jonu Astrausku, puikiu ir gražiai išauklėtu jaunuoliu.

* * *

NAUJI ISIKŪRĖJAI.

Ville La Salle Montrealo miesto gražioji dalis, kaskart vis turtėja lietuviais. Čia visa eilė svarios, inteligentiškos lietuvių, - isikūrė savo nuosavas rezidencijas. Gražią, ir laimingą pradžią padarė p. Leknickų pavyzdinga šeima, ir nuo to laiko kai ši gražioji šeima Ville La Salle apsigyveno, apie ją apsisuko puikus vainikas lietuvių.

Apart jau ten apsigyvenusių, dabar statosi namus net vienuolika naujų šeimų: p.K. Rokas, J. Duncikas, p. Ramanuskas, M. Placenis, p. Deksnys, p. Čeponis, p. Bandzaitis, p. Pranėvičius, p. Palubinskas, p. Barauskas, ir p. Šarskis.

Ak, ten puikus ažuolynai kaip Lietuvos pakaunė, gal lietuvis tas ir vilioja, nes lietuvis pats ažuolinės tvirtos dvasios.

* * *

GAVO LEIDIMĄ.

Didžiojo Vytauto Neprigulmingas klubas, vėl atgavo savo laisnį ruostį kassėstadienį žokius. Dabar sokiai vėl bus ruošiami viršutinėj salėj, apatinėj salėj bus - užkandinė, tik be svaigiųjų gėrymų.

* * *

BUVO SUSIRGĖS.

Uolus veikėjas ir žymus K.L.T. sulas p. Duncikas, buvo susirgęs: iškrito kassėstadienas, ir dėl to buvo rimto pavojaus. Dabar p. Duncikas vėl jau svaikas, ir kaip visuomet malonus ir linksmas.

* * *

P. Zofija Vilimienė iš Ville La Salle, buvo labai rimtai susirgusi, bet dabar jaučiasi geriau ir jau vaikščioja.

* * *

Mūsų gabi plūksnos Sėšė p. Vizbarienė, buvo skaudžiai apsi-
deginusi ranką. Uzklausus apie nelaimę, ji tik maloniu sypsneliu patvirtino, ir sakė jau ne-
jaučianti skausmo.

* * *

P. Kriškėčiūnas, bedirbdamas alaus bravore sunkiai susizeidė, nusilaužė ranką.

* * *

Mūsų spaustuvės savininkų p. Kuprevičių - susirgo mažametė dukrelė Genutė. Pakvietus gydytoją, patarė keletą medikaliskų dalykų, ir dabar jos rūpestingą mamytę ponia Kuprevičienė nuolatos budi prie jos kaip budrusis angelas. Nieks negali pavaduoti motinos... Motina, tai savo vaikų gyvas angelas.

* * *

P. Motūzienė po sunkiai gerk-
lės operacijai išvaziavo į kaimą atostogoms ar atsigaivinimui, bet čia nelaimė: iš netyčių užpuolė piktas suo, ir apdraskė. Dabar p. Motūzienė gydosis zaizdas, ir pati stebisi iš savo dvejopos ligų nelaimės.

* * *

P. Rugėnienė Jono žmona, begalo sunkiai serga. Kasdien beveik marinama... teikiama dirbtinas kvėpavimas ir tik medikalės adatos su gaivinanciais vaistais dar užtęsia jos gyvybę.

* * *

NUMIRĖ.

Visiems žinomas lietuvių partarnautojas graborius Armand Lawrence, mirė rugp. 16 dieną.

* * *

SUSIŽEIDĖ.

Verdunietis p. Vilimas bedirbdamas fabrike smarkiai susizeidė: mašina jam nutraukė dešinės rankos nyksti.

* * *

Mūsų nenuilstamai darbščių p. Lukošių jaunametė ir jauniausia dukrytė buvo stipriai susirgusi. Bet geros ir jautringos mamytės prižiūrima - jau bėginėja.

* * *

LINKSMA GAMTOS DOVANA.

P. Plačenių šeima, susilaukė naujagimio, grazaus sūnelio.

P. Plačeniūnai yra nuosirdūs lietuviai, tikimasi, kad ir savo sūnų išauklės geru ir naudingumu lietuviu.

* * *

"NEPRIKLAUSOMAI LIETUVAI", gerėja dienos. Gerėja ne tik finansais, skaitytojais, bet ir visapusiška morale parama.

Žmonės taip pamilo savo žurnalą, kad kiekvienas siūlosi į talką, tai raštu, tai darbu, tai pinigeliu.

Dabar vėl susisrietė kaip biteles ir dirba mechaniskam darbe beveik visi vilasaliečiai; su uoliu masinistu p. Leonu Gudu priešaky. Tokių jėgų turint, abejones nėra apie žurnalo progresavimą.

* * *

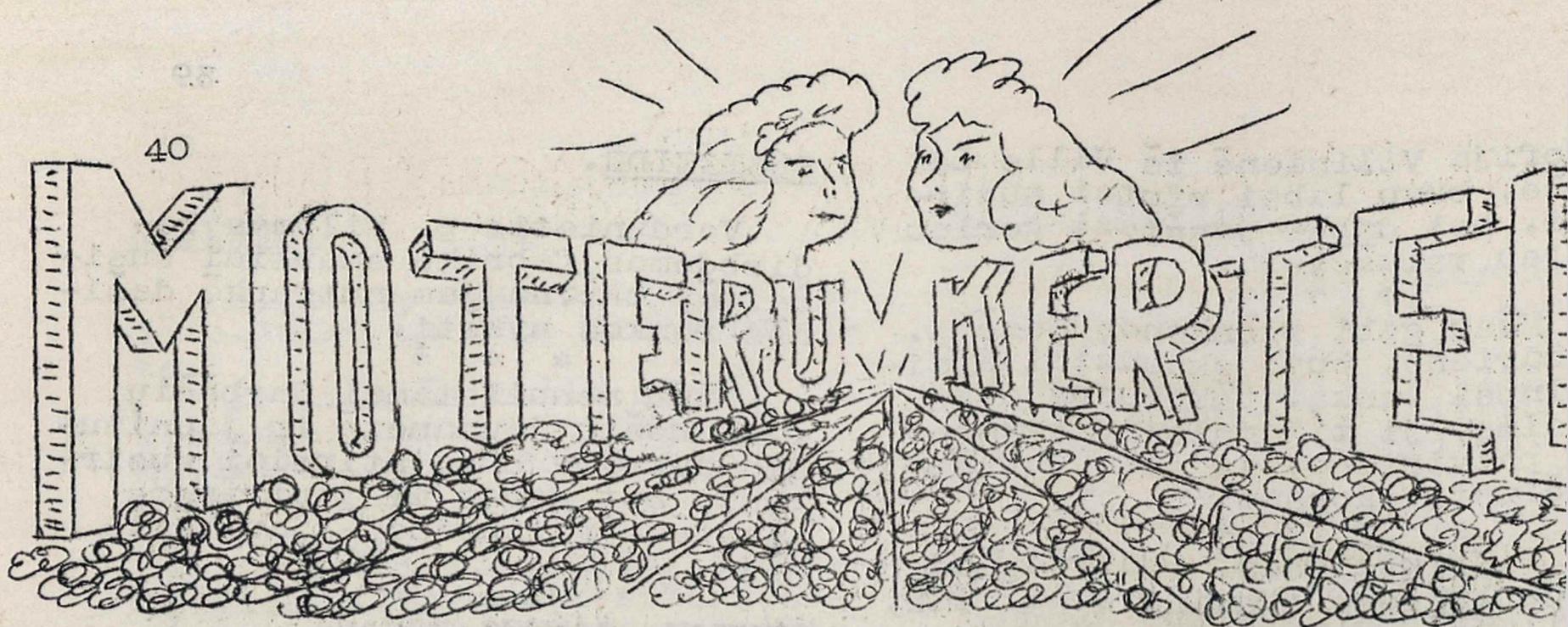
IVYKS SUSIRINKIMAS.

Rugsejo 13 dieną, lietuvių parapijos svetainėj, įvyks K. L.T. Moterų Sekcijos susirinkimas. Susirinkimas svarbus, prasome visas nares ir simpatikes dalyvauti.

SEKCIJOS Valdyba.

(Perkelta į 46 puslapį)

A R M E N I ?

Valē Valsiūniē

Ar meni, kaip gluosnis suposi prie upės,
Kaip kasas sumerkę maudėsi beržai? -
Šaukėme pasauliui kaip vergai suklupe,
Verkėme, kad žemėj laimės permazai.

O dabar pažvelki, supa vėjas lapą,
Blasko kaip naslaitį, užmirštą visų...
Baltos krizantemos asaroms ant kapo
Byrą, kaip drugeliai tarp žiedų sausių.

Eisi į alėją ir tenai atrasti
Laimės vakarykščios negalėsi tu -
Šiandien tavo skausmą nemokėsi suprasti
Gluosnis palei upę osiantis silku.

Ar meni, kaip beržas prausėsi prie upės -
Jo auksinį lapą vėjai palinguos;
Gal norėsi melstis vienišas suklupe,
Šaukti, kad čia buvo laimė kitados.

* * *
* * *
* * *

LAISVĄ LIETUVĄ PRISIMINUS

O. V-nė

Ne vienam iš mūsų visuomet tikrai yra malonu prisiminti tą metą, tą kraštą, tuos laikus kada kupini gražių vilčių, įvairių troškimų ir siekių, pilni jaunystės, energijos ir pasiryžimų, kūrėme savo vaizduotėje ateities gyvenimo planus. Lakiomis mintimis skrajojome kaip drugeliai laisvoje Tėvynėje gyvendami, gerėjome jos zavingąja gamta, dziaugėmės tėvyniškai laisvai esant. Buvo sava kalba, savas raštas, savi papročiai; lietuvės motinos išauklėti sūnūs šalies reikalus tvarkė, kurdami jos ekonominį ir kultūrinį gerį.

Ypač malonu būdavo mums, kada mūsų ašis išseivijoje pasiekdavo geri atgarsiai, arba mūsų tautiškai parvykę svečiuosna parveždavo mums tikrų žinių iš Lietuvos gyvenimo, su didžiausiu idomumu sekėme jų pasakojimus; labiausia dziugino mus Lietuvos jaunimo kilimas kultūrinėje plotmėje, kurio organizuotumas jau buvo gana plačiai išsišakojęs net kaimo jaunuomenės tarpe. Tai buvo parankiausios ir prieinamiausios sąlygos kaimo jaunimui lavintis per savas organizacijas, ruošiantis savystoviam gyvenimui. Organizacijos per įvairias paskaitas, skatino ir lavino jaunimą būti ryžtingiems, patvariems ir istvermingiems, kad kovoti su gyvenimo audromis visokiems kely sutiktomis, kad prasimusus į laimingesnio gyvenimo vieskelį, kad neparbloštų pirmoji sutiktoji nelaimė.

Nekartą mano širdis smarkiai plakė krūtinėje skaitant segutės laiškus: "Tikrai dabar grožėtumeis parvykusi į Lietuvą. Mūsų jaunimas jau yra visai nebe tas koki palikai. Esame visi organizuoti, rušiamės kursus, paskaitas, geguzines, vakarus - vaidinimus, žodžiu dirbam, lavinames, kuriame planus, rušiamės ateičiai, kad būti naudingais sau ir tautai... Tik nepalankios žinios slankioja pas mus... Karo debesys drumsčia mūsų ramią padangę. Ar nesukrės jie mus - tai šiurpus klausimas."

Tie žodžiai man buvo rašyti prieš keletą metų. Ir tiesa, tas nujautimas jų neapvylė. Lietuva ir jos gyventojai daug skaudžių smugių išgyveno, daug brangių gyvybių nebteko. Jaunimas tapo pakrikdytas, jų buvusios organizacijos uždarytos, jiems brukama spauda tokia, kokia okupantams yra patinkamiausia. Lietuvos pilietis

Montreal, 1942, August-rugpiūtis.

stropiai yra sekamas vokiečių žandarų, kad jis net duonos kasnelio nenusislyptų.

Skaudžius laikus pergyvena Lietuvos žmonės. Ypatingai laisvoje Lietuvoje augęs jaunimas, kurs Didžiojo karo žiaurumų dar nebuvo patyręs. Tačiau jų vaizduotėje ir jausmuose jų tėvų ar kaimynų patirtos baisenybės, buvo priruošę mūsų Lietuvos jaunimą, prie šio karo žiaurių baisenybių, nežmoniškų, kokių pasaulinė istorija dar neturėjo.

Tikėkime, kad tikrai Lietuvos žmonių visos viltys dabar sudėtos ir nukreiptos į užjūrio brolius, į išeiviją. Į tą išeiviją, kuri be jokios politinės skraistos su tikru nuosirdumu trokšta Lietuvai laisvo rytojaus. Jie tiki, kad lietuvės motinos sunus, kurių seneliai ir proseneliai visuomet gynė tą žemės kampelį kuriame jau per virš dvidešimt metų plevesavo laisvoji trispalvė, gins ir dabar lietuvis savo laisvę ir teises, kels iš kiekvieno krasto savo balsą; kur tik jis begyventų. Nes kiekvienam doram lietuviui rūpi Lietuvos laisvė ir nepriklausomybė. Jis stengsis, kad vel lietuvis būtų savo krasto pilnas šeimininkas!

Skaudu yra skaityti, kada randi kad ir pačių lietuvių spaudoje tvirtinant, kad Lietuva bus saugi tik tada, kai ją "glėbosi" Rusija. Mes nerandame savo istorijoje, kad mūsų tauta kada nors būtų buvusi laiminga po svetimųjų jungu. Ne. Ne tik kad svetimieji mūsų tautai laimes neatnešė, bet kiekvienu atveju užplūdę savi plešė, grobė, teriojo nekaltus gyventojus be jokio pasigailėjimo kankino, į ištremimą ir katorgą siuntė, kad tik labiau nuslopinti tautą, parblokšti, ir tuo pasinaudojus, - likti amžinai valdovais nekalto žemės kampelio.

Jeigu praeity, mūsų tautos atgimimo Pionieriai su pagalba Amerikos lietuviu istenge Lietuvai laisvę iskovoti, turekime vilti, kad sugebės jos nepriklausomybę apgynti, ir vel ją atstatyti!

* * *

Spauda yra didelis ginklas, ir šiuo ginklu mes turime ginti savo brolius.

Pr.Lapienė.

Svarbu, kad žmogus mokėtų akimis matyti, ausimis girdėti, ir dvasia - galvoti.

Nesiskusk, kad jaunystėje tau truko gerų sąlygų įgyti tikrą mokslą. Tikek, kad ir dabar nevelu pradėti mokytis.

Mes esame skirti daug didesniems, aukštesniems ir gražesniems dalykams, negu esame istikrųjų.

O.S. Marden.

Nepriklausoma Lietuva

JAUŠMAS

TĒVYNEI

Paulina Baltakytė

Tu mano lopšys, Lietuva Tėvyne! Statysiu aukurą ant tavo krūtinės. Ir kasdien prie to aukuro aš budėsiu... Kas tik yra brangaus, - aš ant jo sudėsiu. Nors esu išvykęs į svetimą šalį, Bet noriu sugrižt į savo kaimelį: kur gimiau, augau ir bėgiojau, kur žalių rūtų darželių dabinau... Kur į mokyklą ėjau... Kur šienelį grėbiau, rugelius į vežimėlį su broleliu kroviau. Malonu buvo man Tėvynėj...

Ten gyvenau su broliais ir sesėmis, visi linksmindavomės, dainuodavom. Bet dabar...

Sugrižus gal aš jų nerascčiau?! Gal maskoliai juos išvežė, o gal jau kapuose?... O gal jiems iš skausmo širdys plyšta, o man čia tik ašaros tviska.

Išvažiavau, palikau Tėvynę ir juos, dabar ilgėsysis...

Gimtoji Šalie, man be tavęs niūru ir šalta. Širdis lyg replėse. O kas tą apsakys, Tu mano Lietuva Tėvyne! Juk ir tu kenti kančią begalinę, dėl to aš prie tavo aukuro klaupdama liūdėsiu,

Skausmus pergyventus - ant jo sudėsiu. Paimsiu plunksną pradėsių rasyti, gal nors kiek galėsiu nusiraminti? Slėnius, kaimelius aš apdainuosiu, vargšų bėdas suskaiciuosiu, o kai rasalas baigsis, asarų įpylsiu; nes man jų netrūksta: verziasi iš krūtinės ir per skruostus plūsta... Kiek vargo tu matei Tėvyne mano, kiek broliai skausmo kencia, o aš negaliu tave, Tėvyne pasiekti... gelbėti... Mane vilioja Anykščių silelis, ten yra kapai, kur guli mano proseniai; kur miškas jiems osia, tyliai... ten traukia ir mane salti kapai.

* * *

Montreal, 1942, August-rugpiūtis.

MŪSŲ PASTABOS

Jonas Yla

Mano šeimininkas, praeito karo veteranas; pas kurį dabar gyvenu. Labai geras žmogus. Be to, jis yra labai placiai apsiskaitęs, daug patyręs, visko matęs savo gyvenime.

Vieną dieną, ateina į jo namus ukrainietė su popieriu rankoje, ir prašo pasirasyti. Parasus ji pasiūsianti premjerui Churchill'ui, kad nedelsiant būtų atidarytas antras frontas.

Mano šeimininkas vietoje parašo, - su sluota atidare "antrą frontą" tai "draugei". Todėl, kad jis žino, jog mūsų vyriausybė daug geriau supranta šio baisaus karo strategiją, negu ta kumutė ar tam panasus elementai.

Jeigu mes norime, kad santarvininkai karą laimėtų, jeigu mes norime, kad pasauly užviespatautų tiesa ir laisvė, mes turime pilnai pasitikėti mūsų vyriausybė, kurie per dvidešimt keturias valandas kas diena dirba, planuoja, kad sprespauda ir vargas būtų nugaištas. Mes turime būti ištikimi piliečiai tai vyriausybei, kurią mes patys išsirinkome. Glaudus kooperavimas su vyriausybė, pagindo jėgą, ir ta jėga - tikrai sutrupins diktatorių ašį.

* * *

Atleiskite, noriu pakalbėti apie pelų maišą. Kas iš to, kad maišas pilnas pelų, bet kad jis bevertis; nieks jį nei pirks, nei už dyką ims.

Toki pelų maišą Montreale gerai prikimso ir kaip atrodo užriso, - subėgę iš kelių pakampių Kanados lietuviški raudonukai, per jų "kongresą".

"Liaudies Balsas" be perstoji-mo rekia, kad ve, žiūrėkite, tik nelieskite to maišo, jis baisiai esą vertingas, jame trys tūkstančiai dolerių, kuriuos bolševikai iš žmonių išubagaus. Jame pasizadėjimai, kad išmušt visus "fasistus", ir dar daug ko gero.

Na, jie tokiais tuščiais pasizadėjimais maną įtikinti visuomenę, kad bolševikai, tai esą "pagėrintos veislės" sutvėrimai, su kuriais bendraujant net karas bus laimėtas. Jie girdi net tris tūkstantines "governmentui" paklos.

Vyručiai, aš jums galiu prirodyti, Montrealo lietuvi, kuris be jokių "kongresų" ar kitokių surum - burum, nupirko už du tūkstančių "Victory Bonds". Jūs tą lietuvi nuolatos ydinate hitlerininku ir panašiai.

Aš manau, kad minimas lietuvis, jūsų žodžiais sakant "hitlerininkas" padarė daug geresnį darbą šiam kraštui paskolindamas savo sunkiai uždirbtus pinigus karo reikalams, negu visas jūsų "kongresas, kuris tik pasizadėjo, jei turės - paskolinti.

* * *

Man kažin kas yra sąkęs, kad kai davadka eina ispazinties, tai visu pirma ima pasakoti kitų nuodėmes, o apie savo, nors jų turi begalybes; tai vis "neprisimena". Ji varanti ilgiausias melodijas, kad ką tai girdėjusi, kad ką tai mačiusi, ir t.t.

Nepriklausoma Lietuva

Tokios rūsies davadka, netikęs melagis yra "L.Balso" bosas J.Yla, kuris supykęs ant manęs, raso savo slamste ilga melodiją apie mano brolius Lietuvoje. Prisimenama tie laikai, kuomet aš dar vystykluose buvau. Prisimena, kad mano brolis buvęs seniūnu prie vokiečių.

Jonai, ką tas gali bendro turėti su manim?

Jeigu "L.B." redaktorius būtų bent kiek prasilavinęs, arba turėtų sąžines nors krislelį, jis neisdrįstų krestti melus prieš jo draugus, su kuriais berods buvo net artimi bėciuliai, ir kurie jam mažiausios skriaudos nėra padarę.

* * *

Praeitame "N.L." numeryje tilpo istrauka is mano brolio laisko, kur sakoma, kad bolševikai jį nuskriaudė.

Komunistas J.Yla, su pasigardžiaivimu argumentuoja "Liaudies Balse", kad mongoliski valstiečiai, galejo jį nubausti uz tai, kad jis buvo veiklus Nepriklausomos Lietuvos laikais.

(Tas mums, istikimiems Lietuvos vaikams, - teikia tik garbes! Visus lietuvius gynusius Lietuvos nepriklausomybę, dirbusius kultūros ir statymo darbą Laisvoje Lietuvoje, mes branginame, ir aukštai vertiname. Marija Aukštaite).

* * * * *

N E N A U D Ė L I A M S

Manasis ginklas: plūksna, kultūra,
Siela bekraste.
O jūs kvatokit, prie abažūry -
Zmones iskarstę.

M. A.

Už ką ir dėl ko bolševikai plėšė ir vogė Lietuvos ūkininkus, Yla to nepasako. Ir, aš nežinau, dėl ko jie apiplėšė mano teviškę?! Bet jei sutikti su Yla, tai aš tikras, jei p. Yla būtų gyvenęs Lietuvoje, bolševikų laikais, tai ir jo "griėsnas" kūnas, gal būtų kabojęs kur nors po sausa šaka. Juk ir tu, Joneli, buvai Kurklių pavasarininkų pirmininku, juk ir baltakymą nesdavai... ir prigulejėi prie įvairiausios rūsies brostvininkų, išsijuosęs Joneli, dirbai Krikščionių Demokratų partijai, ir dar gal nemaziiau už mano brolius.

Taigi zinok, jei mano broli tavo išgarbinti maskoliai nubaudė uz "klaidas" kurios atsitiko prieš 25 metus, jie tikrai būtų ir tau atkėrsinę.

Pas bolševikus išimčių nėra: prie sienos ir baigta.

* * *

Deja, mano pažįstamas gavo skaudų laišką is Lietuvos. Laiskas siųstas per Raudonąjį Kryžių. Pranėsta, kad jo brolis bolševikų pagrobtas. Tokių laiškų yra gavę dauguma montrealiečių.

* * *

Yra žmonių, kurie niekadės neklysta, nes niekadės nepasiūlo ką nors gero ar protingo.

Montreal, 1942, August-rugpiūtis.

MONTREALO KRISLA I

(Tęsinys.)

PRISIMINIMAS.

17 dieną rugpjūčio, K.L.T. Moterų Sekcija išsiuntė į Angliją lietuviams kariams dovanėlių cigaretėmis.

Šiuo siuntinių daugiausia rūpinosi p.E.Lukošienė, kuri iš visos sielos stengėsi surasti visų karių antrasus, kad nei vienas būtų neišskirtas, neaplenktas.

Netolimoj ateity, Moterų Sekcija, vėl mano ką nors suruošti ir pasiūsti karių naudai. Todėl prasome kuodaugiausiai dalyvauti ateinančiame Moterų Sekcijos susirinkime, kur bus svarstoma daug aktualių klausimų, čia bus aptarta ir kariams siūsti dovanos

* * *

ATITAIŠYMAS.

Praeitoje Nepriklausomos Lietuvos laidoje, įvyko klaida sumusant dviejų asmenų pavardes į vieną, kur ir kreditas priklausantis dviems - išėjo vienam asmeniui, dėl pavardžių didelio panašumo.

Būtent Ponia Juskevičienė-Milerienė, vedė geguzines visą sporto sąką: vaikucių, vyrų ir moterų lenktynes, po to p.Petronė Juskevičienė-Milerienė, aukojo ir vašino savo sportininkus gaivinančiu gėrymu. Už tą visą didelį kreditą priklauso p.Juskevičienei, ir labai atsiprasome už įvykusią klaidą.

P.Petronėlė Juskevičienė, yra aukštos inteligencijos ir grazaus išauklėjimo moteris, buvusi mokytoja, taipgi išsikurus K.L.T. Moterų Sekcijai, ji kiek laiko pir-

mininkavo, bet ir nuo pirmininkystės atsitraukusi, prisidėda prie Sekcijos darbų bei sumanymų.

* * *

PASIGENDAMA.

Dauguma lietuvių pasigenda daug veikusio ir Vytauto klubui pirmininkavusio p.Juskevičiaus.

Bet... jis atsiskyres savo tylioj kertelėj vienas su savo seima ne iš blogos valios, bet p.Juskevičių slegia sunki liga, kuri neleidžia jam pabuvoti su savo draugais medžių pavesiuose, pikninkuose ar susirinkimuose.

Gaila, siunčiame gilią užuojautą žymiam veikėjui p.Juskevičiui, ir linkime sveikatos.

* * *

Netolimoj Ateity . . .

Atvažiuos garsus ir žymus filmininkas K. Motūzas. Ši kartą atgims lietuvis pamatęs nors ekrane savo mielą Lietuvą, dėl kurios kenčia, ilgisi, bet į ten visi rubežiai uždari... Tad, visi Montrealo lietuviai, susidomėkime! Dabar p.Motūzo filmose bus rodoma ir iš Pasaulinės Parodos Lietuvių Paviljonas, ir kitos naujos, idomos ir meniškos filmos, kurių nematę tikrai gailės.

Kaip girdėt, net svetimtaučiai ruošiasi pamatyti ekrane Lietuvą, nes karo laikais ir mūsų šalelė eina iš lūpų į lūpas, iš valstybes į valstybę. Tad laukiame jos dabar bent kaspinuose mes montrealiečiai.

* * *

Nepriklausoma Lietuva

ŠIŲ DIENŲ SUKURIAI⁴⁷

NARCIZAS AUGRŪNAS

Ruskelių "Liūdnas Balsas" verkia, kad liko Vytauto klubo vadovybės suspenduoti ant vienu metų lietuvių nieksai išsigimėliai, ir dar kaltina tarybininkus, patys būdami kalti.

Dėl aiškumo, kad plačioji visuomenė žinotų, čia nušviesiu kas buvo K.L.T. seimas, kurį mūsų ruskeliai išsijuose niekina. Seimas buvo saukiamas visų Kanados lietuvių vardu, kur buvo suvažiavę nuo 18 organizacijų atstovai, tame skaičiuje įėjo ir Vytauto klubas su savo atstovais. Tokiu būdu, klubas neturėjo reikalo rinkti savo delegatus į kokią tai vadinamą "kongresą", kur vien tik Sūnų Dukterų draugija ir "Literatūra".

kaip gi klubas gali dėtis į tokį "kongresą", kur svarstoma buvo tik kaip kitus žmones ne jų nuomonės "padėti ten, kur reikia". Klubas prie tokių, kurie planuoja mirtį - nesideda ir nesidės. Klubas užsibrėžimas nešti žmonijai naudą. Todėl klubo žingsniai yra atsargūs, ir progresingi, o ne barbariški. Jau jeigu mūsų bolševikėliai pradėjo klubą už ausų tempti kad duotų savo delegatus; o jei nedavė tai sukėlė jų keturi dvikojai gyvūliai ~~jei~~ mustynės klubo susirinkime, tai ką su tokiais daryti? Klubo vadovybė rado reikalo ant kiek laiko juos bent apmalsinti. O dabar, jau jie kelia balsą per Toronto slamstą, kad puls pati klubą, už ką tuos neklauzadas suspendavo. Apsirinkat vyruciai, jei kelsit ir toliau klube riauses, busit dar ant ilgiau suspenduoti. Taigi, ramybės ir darbo. Naudingo darbo. O ne riausių.

* * * *

Štai kokia šveicarų nuomonė apie komunistus. Šveicarijos Laikraštis "N.Zuericher Nachrichten" nagrinėja Šveicarijos piliečio ir komunisto santykius. Laikraštis sako, kad Šveicarijos pilietis negali būti komunistu, nes kiekvienas komunistas - yra svetimos valstybės agentas. Tokiu būdu - savos valstybės išdavikas.

Komunizmas, reiškia despotiškas valstybės įvedimą, priešingą demokratijai, į kurią komunistai irėplioję, jau atgal neisreplios. Ir tie mūsų neapsiskaitę barbariukai, lyšte lenda į katilą, iš kurio atgal neislips. Mes turim kovoti už geresnį gyvenimą, bet nelysti į agentų raizgomas pynkles, kurių jūs broliuciai dar nei patys nežinote, o tik komunistinio būbno mušami - sekate paskui jį, ir dar kitus klaidinate. Ne, mes jūs mušamo būbno neseksime, nes jis veda į žmonių kartuves ir laisvės praradimą.

* * * *

Montreal, 1942, August-rugpiūtis.

ŽUVO DUKE of KENT KUNIGAİKŠTIS. Anglijos Karaliaus Jurgio VI,

jaunesnysis brolis tapo užmuštas lėktuvo nelaimėje šiaurinėje Skotijos daly, kaip praneša 27 dienos rugpiūčio ziniš iš Londono.

Lėktuvas lėkė į Icelandą karo reikalais, čia ir ištiko nelaimė. Kunigaikštis buvo 39 metų amžiaus.

* * *

1942 m., 14 d. rugpiūčio, suėjo lygiai metai laiko, kaip paskelbtas garsusis Atlanto Carteris. Ši dokumentą pasirasė Atlanto vandenyne Amerikos Prezidentas Delano Roosveltas, ir Anglijos Ministeris pirmininkas Churchill'as. Taigi, 14 d. rugpiūčio šių metų, vienu metų sukakties proga, dar kartą pakartojo, kad laisve ir nepriklausomybės visoms užgrobtoms valstybėms, bus gražintos, jų tarpe ir Lietuvai.

* * *

Norėčiau tarti vieną, kitą žodį apie "Nepriklausomos Lietuvos dvasią, pačią redaktorę ir jos bendradarbius. Stebiuosi, kad pajėgiate surinkti tiek gražios medžegos į savo žurnalą, išimtinai beveik tik iš pačių kanadiečių.

Žurnalo dvasia man labai patinka, nes tikra lietuviška. Be to, jame yra daugiau kažkas kaip kitoje magazinu eilėje. Čia daugiau literatiska, turbūt tas priklauso nuo pačios redaktorės, ar jos parinktų bendradarbių. Man labai patinka Budriko raštai. Moterų skyrius duoda gražių, rimtų rašinių; na eilės - visuomet mėgiamos ypač moterims, užtad ir mano žmona jomis susižavėjus ir pati miklina plunksną. Manęs gi - niekas nekvieta. Man patinka žurnalo dvasia, ir čia rašinėsiu. Žinau, kad gausiu ryksčių nuo isdykusių komunistų, bet tie vaikėžai kaip Kristus pasakė:

"Jie nežino ką daro! Atleisk, jiems Viešpatie! Kiek jie mūsų tautai smalos privirė! Tai burliokų gauja, ir nuo jų nėra ką gerą tikėtis. Bet aš tikiu, jeigu tik man leisite, visuomet jiems pajėgsiu atsakyti.

Žodžiu, sveikinu visus jau esamus bendradarbius, ir prašau mane irasyti į jų skaičių. O žurnalui linkiu augti, didėti, plėstis ir tobuleti, o aš pats stengsiuos vis didesnę ratą lietuvių įtraukti, kad rasinėtų ir remtų.

* * *

Nepriklausoma Lietuva

L A I Š K A I

49

Didžiai Gerbiamoji:

Cia idedu 1.50 dol. čeki ir prašau teiktis man siuntinėti "Nepriklausomą Lietuvą" /pradedant II Tomo pirmuoju numeriu/.

Geriausio pasisekimo linkėdamas, reiškiu tikrą pagarbą,

Vytautas Stašinskas.

New York, N.Y.

* * *

Gerbiamieji Redaktoriai:

Siunčiu rasinį, kurį prašau, teikites, patalpinti "Nepriklausomą Lietuvą".

"Nepriklausomą Lietuvą" tams-

tų rankose stebėtinai vystosi, tobuleja ir progresuoja.

Linkiu pasisekimo.

Su aukšta pagarpa,

L. Pocius.

Toronto, Ont.

* * *

Gerbiamoji Redakcija:

Su šiuo prisiunčiu "Money Orderi" sumoje penkių dolerių, ir iš jų skiriu 2 dol. kaip prenumeratą už "Nepriklausomą Lietuvą", 2 dol. kaip auką "Nepriklausomos Lietuvos" reikalams, ir 1 dol. apmokejimui prenumeratos naujam skaitytojui.

Sveikindamas "Nepriklausomos Lietuvos Redakciją, jos bendradarbius ir visus Kanados lietuvius, kurie įvairiais būdais remia "Nepriklausomą Lietuvą".

Montreal, 1942, August-rugpiūtis.

Labai mane džiugina "Nepriklausoma Lietuva" savo išsitobulinimu per trumpą laiką ir žygiavimu dideliais žingsniais prieš dvisavaitinio, savaitinio, o gal net prieš didelio dienraščio žinomą, tas priklausys nuo mūsų paramos.

Reikia pripažinti didelis kreditas priklauso didžiai Gerb. Marijai Aukštaitei ir jos bendradarbiams, už tobulinimą ir pastatymą "Nepriklausomą Lietuvą" į tikrąjį kelią.

Su aukšta pagarpa,

M. Dervinis.

Toronto, Ont.

* * *

"..... Ačiu širdingiausiai už 1 egzempliorių "Nepriklausomą Lietuvą". Labai puikus menraštis ir jeigu tik visi numeriai bus taip turtingi savo turiniu ir rasejais, tai nera reikalo spėti ar bus skaitytojų? - tikrai bus daugiau gal, negu tikėjotes.

Pagaliau šitas menraštis irodo, kad Kanados Lietuviai myli savą kalbą ir savo brangią Tėvynę.

Valio Kanadiečiams!!!

O. Rosmanskas.

Utica, N.Y.

* * *

Tiesą ir dorą sėsi - laimę piauši.

* * *

"... Aciu, tūriū nuo širdies už laiską ir už žurnalą "N.L."

Labai džiaugiaus gavęs žurnalą, nes jau buvau pasiilgęs lietuviško "druko". Skaitau, kada tik turiu laiko. Labai man malonu pasiskaityti, yra gražių minčių. Pradžią labai daili, matau, kad galėsite išauginti į dideli žurnalą. Daugiau reiktų Kanados lietuviams pasidaruoti, kad jį išplatinus; labai puikiai ir gražiai yra leidžiamas.

Aciu, prašau ir toliau nepamiršti mane aplankyti su "Nepriklausoma Lietuva"

V. Svitra.

Fort Eustis Va.

* * *

Gerbiamoji,

Pranesu, kad gavau Tamstos malonų laiską, kuris mane pradžiugino. Esu dėkingas Tamstai už visus rūpesčius ryšy su filmomis, kas duos progos sujungti kelionę su tuo pavairinimu mūsų senos tėvynės vaizdais.

Esu taip pat dėkingas ir Kanados Lietuvių Tarybos centro pritarimu ir manau, kad negalėčiau būti geresnėse rankose. Rankos, kurios dirba visą laiką tikrai savo tautos labui. Man labai gaila, tų senų asmenų, kuriuos teko anksčiau susitikti, kada su broliu vazinėjome, ir kurie nemazai mums tada padėjo, ir ypatingai, kai jie rode savo karstą pamėgimą ir neužmirsimą savo pirmos tėvynės, kada skaisčius Lietuvos vaizdai pasieke jų sielos gelmes ir gerasias jų puses. Tikiuos, visi ateis pamatyti naujų vaizdų. Tikiu taip pat, kad Tamstos dėsite pastangų sutraukti visus

lietuvius be išitikinimo skirtumo. Bet tie, kurie yra mūsų tautai palaidoti, jų neverta iškasti. Mūsų filmos, tie Lietuvos vaizdai, visuomet būdavo taikomi visiems lietuviams ir tiems svetimtaučiams, kurie atėdavo dėl idomumo, parodyti, kad Lietuva tiek pat graži ir kulturinga.

Gailiuos, kad dar galutinai negaliu pasakyti, kada atvažiuosiu: už savaitės ar kitos, kada tikrai galėsiu ištrukti. Nežiu-rint, kada vaziuosiu, pranesiu iš anksto, kad duociau laiko Tamstoms tenai paskelbti.

Jeigu Tamstos darysite kokius plakatus, prašau man duoti žinoti, tada aš galėsiu surašyti smulkiau visą turinį, arba atsiųsiu ištraukas, kas pariskins žadamas rodyti filmas. Žodžiu, tikiuosi, kad padarysite viską, kad galima būtų duoti progos pamatyti mūsų idomias filmas visiems lietuviams, arba jų daugumai.

Filmos apie Lietuvą labai retai rodomos, ir niekas kitas negali daugiau duoti geresnio supratimo, kaip pagalba vaizdų, apie tai gerai supranta meno kūrėjai

Dabar po truputį jau ruošiu filmas, prie architektūros surinkau visą eilę gamtos vaizdų, ruošiu visą gražią ir puikią medžegą.

Prašau perduoti K.L.Tarybai ir visiems montrealieciams mano geriausias linkejimus.

Tamstą gerbiantis,

K. Motūzas.

Richmond Hill, N.Y.

* * *

Nepriklausoma Lietuva

D Ū Ž T A Š I R D Y Š I R D I S

(D-kas)

Kam išdainuosiu raudančią širdį,
 Vėtrose blykšta juoko daina,
 Krisdamos žvaigždės tyliai plasdėna,
 Kad tavo sielai skūstis gana...

Einu per taką mėlsvai gėlėtą,
 Berenka saulė lapo rasas.
 Degančios erdvės laimino žemę,
 Tikėjau: siela sielą supras...

Vargo pamilta, žemės klajūne,
 Drebančių stygų garsas toli...
 Dūžta akordai, dūžta ir dainos,
 Verkdama dūžta širdy, širdis.

* * *

DARBŠČIOS LIETUVAITĖS

P-lė Eleonora Bartkevičiūtė uoli ir darbsti lietuvaite, taipgi "Amerikos" moterų puslapio redaktore, ruosia kontestini eksponatą - puikų rankdarbį, kurį išstatys State Fair parodoje.

Linkime, p. Eleonorai laimės ir pasisekimo, o mums garbės ir dziaugsmo.

* * *

Mūsų nenuilštama darbuotoja ponija Marijona Žemaitienė, paruose Raudonajam Kryžiui ketures pagalvėles. Dabar ruosia

vėl vertingą rankdarbėlį, kurį maņo paaukoti neturtingiems vaikučiams.

* * *

Vietos mokytoja p-lė M. Arlauskaitė, yra paruosus visą eilę gražių rankdarbių, kuriuos žada išstatyti K.L. Tarybos Moterų Sekcijos žadamoj parodėlėj.

Lauksime!

* * *

M. Arlauskaitė, yra išrinkta K.L.T. Dramos Sekcijos rezisore.

* * *

Montreal, 1942, August-rugpiūtis.

Ž Y M Y B I U M I N T Y S

"Nejaugi kalnai, bangos, erdves, nera dalis manes ir mano sielos, taip kaip as esu jų dalis?"

"Mano altoriai yra kalnai ir okeanai, pasaulis, oras, zvaigzdes, - viskas kas tik pareina nuo didelio Vieno, Kuris yra padaręs, ir vel priima siela."

"Ak, tikrai niekas nemirsta, bet kas nors raudoja."

"Žodžiai yra daiktai, ir mažas laselis rašalo krintantis kaip rasa ant minties, padaro tą, apie kuri tūkstantčiai, gal milijonai galvoja; tai yra juokinga: trumpiausia raiduke kurią žmogus vartoja vietoj kalbos, gali padaryti pasiliekančią prijungimą dabarties prie amžių; i kokius saltinius senas laikas paima nepastovų žmogų, kada popiera - skarmalas kaip ir sitas pragyvena jį, jo kapą, ir viską, kas jo."

"Naktie, leisk man būti dalininku tavo baisaus ir tolimo džiaugsmo, dalimi tavęs ir audros."

"Aš nemylėjau pasaulio, nei gi pasaulis manęs."

"Ar negeriau būti vienam, ir myleti pasaulį, kaip pasaulį."

"Neužilgo vienuma man vėl atkartos mano tamsias galias mintis, kurios yra nemalones-

nės už mano maišymasi su banda, kuri mane laiko savo tarpe."

"Laikė, tarp didesnių aukavimų, štai ir mano metų griuvėsiai, nors ir kelių, bet vis tiek pilni likimo."

"Aš negyvenu savyje, bet pavirstu tuo, kas mane apsupęs."

BYRON.

* * *

"Verčiau gulti be vakarienes, negu keltis skoloje."

Benjamin
Franklin.

* * *

"Likimas ir likimo dievai, yra kurti asaroms."

Dryden.

* * *

"Nevisuomet tikėk žavėjančiam vėidui."

Virgil.

* * *

"Žmonės retai apdovanoti turtu, ir drauge geru protu."

"Dykas protas, yra velnio dirbtuvė."

Bunyan.

* * *

"Gyvulukai yra labai malonūs draugai: jie neklausinėja klausimų ir nekritikuoja."

George Eliot.

* * * * *